مۇھەممەد ئىمىن ھەزرەت

مېنىڭ ئاشىقىم

ئىدىقۇت ئۇيغۇر نەشرىياتى

www.uyghurkitap.com

مۇھەممەد ئىمىن ھەزرەت

مېنىڭ ئاشىقىم...

ئىدىقۇت ئۇيغۇر نەشرىياتى

مۇھەممەد ئىمىن ھەزرەت

مېنىڭ ئاشىقىم...

ئىدىقۇت ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلدى
2004 - يىل 10 - ئاي

مۇندەرىجە

شەھىتلەر روھىغا قەرزىم بار مېنىڭ........1
كەچۈر ئان........................3
سەھەر تۈيغۇسى....................7
يامان كۆز تىكمەڭلار موھتاج ئايالغا........10
مىڭ قېتىم تۇغۇلسام ئۇيغۇر بولىمەن..........12
بىزنىڭ بۇ يۇرت ئەبەدىلئەبەت..............13
ئەۋلادلىرىم ئۆتكەن كۈندىن ئىبرەت ئېلىڭلار......19
داھى ۋە بىز........................24
جۇمە تەسىراتى......................26
يىراق يۇرتلاردا سۆھبەت 28
ئەنە شۇ چاغ زەپەر سېنىڭ 29
پۇلنىڭ كۈچى 30
بەزىلەر بار پاشا مىسالى 32
ئويلا سودىگەر 33
ئۆزۈڭلارغا ھۆرمەت قىلىڭلار 42
بېرىپ تۇرماق 44
ئىنسان نېمىشكە. 45
شۇدۇر بىزنى ئاللاھ ئۇرغىنى 47
ئەمدى 48
روھىمىزغا قايتىپ بارايلى 49
كۆن كېلىدۇ... 50
ۋىجدانىڭلار بىباھا ئۇرۇق 55
ئاللاھىم :...........................56
ھىيتكار گۇۋاچى 58
بەلكى ئەتە بولىدۇ زەپەر 63
ئايرىلدىم سەندىن 64

زەبىنىم... 66
«بولمايدۇ» نىڭ مەنىسى بۈيۈك 68
بىر كۈنى سەن بىلەن قۇچاقلىشىدۇ 70
ئاللاھنىڭ ھېكمىتى جىلۋىلىنىدۇ 71
ساختا مۇجاھىتقا مەسلىھەت 73
ھېچكىم پوستا مۇگدەپ قالمىسۇن 74
ئېسىڭدە تۇت ئاپتاپپەرەسلەر 75
ئوغلاقنىڭ سۇنى بۇلغىشى 77
مەجھۇل تۇيغۇلار 78
نەسىھەتگوي شائىركەن دېمەڭ 80
تۇرغۇن ئالماسنىڭ ۋاپاتىغا 82
بۇ يولدا ياشىدىم، بۇ يولدا ئۆلەي 84
ۋە لېكىن... 88
ئازادلىق مارشى 90
مەن سەندىن سېنى سورۇدۇم 92
مۇھەببەتنى سورىغانلارغا 94
كۆڭلۈم 95
قىزارغان گىردە... 96
ئاللاھ بېرەر بەلكى بىزدە يوقنى ئىستىسەك 101
تۇرۇڭلار! ئەي، مىغىلدىغانلار 103
قىزارسۇن 105
كېلىدۇ 106
يېڭى بىر دۇنيا تۇغۇلۇۋاتىدۇ 108
بوۋاق ئەمەس بايراقتۇر ئۇلار 110
سىزنىڭ 112
ئەگەر شۇنداق ياشاۋەرسەك 114
مۇسۇلمان بۇ ئايەتنى بىر بىلسە ئىدى 115
ھەممە يوقىلار، يوقالماس ئاللاھ 117
تىل ۋە ۋەتەن 118

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ۋەتىنىم سېنىڭ ئۈچۈن، بىزنىڭ ئۈچۈن 119
راست ۋە يالغان 120
قانداق ئىسىم ئۇيغۇن ئولارغا؟ 122
ۋەتەن ئۈچۈن 125
بەلكى 127
ھېسابنى ئالىمىز باشتىن 128
مېنىڭ ئاشىقىم 130
كىچىككەن مۇھەببەت 133

شەھىتلەر روھىغا قەرزىم بار مېنىڭ

ئەۋلادمەن ۋەتەنىنىڭ ھەققىنى بەردىم،
زۇلۇمنى لەنەتلەپ، قەلەم سايرىتىپ.
بىلمىدىم، چىچاڭشىپ چىقتىڭىز ئەجەپ،
خىتايدىن بەتەررەك ئوغا قاينىتىپ.

مەن سىزنى جۇڭگوغا بارماڭ دېدىممۇ،
نېمە ھەققىڭىز بار يازما، دېيىشكە.
ئاڭلىسام كونسۇللار خاپا بولۇپتۇ،
توسالغۇ بوپتىمەن ۋىزا بېرىشكە.

ئېسىت، تېخى سىزنىڭ ئۇيغۇرلىقىڭىز،
سىز يېگەن گەندىنى ھەتتا ئىت يېمەس.
مەن ئۇچۇن خىتايدىن ئەپۇ سوراپسىز،
ئۇيغۇرسىز بولسىڭىز مەن ئۇيغۇر ئەمەس.

ياخشىسى مېنىڭدىن ئۇزاق تۇرۇشۇڭ،
زۇلۇمنى يازاي دەپ كەلدىم بۇ يەرگە.
مەن كەلدىم، يىگىتلەر ۋەتەندە قالدى،
مىليونلار ھېچ پىسەنت قىلماي ئۆلۈمگە.

ھېسابنى ئاللاھقا قىلدىم ھاۋالە،
سىز بىلەن ئىشىم يوق، بىلگەننى قىلىڭ.
ۋەتەننىڭ ھەر يېرى شەھىد قەبرىسى،
شەھىدلەر روھىغا قەرزىم بار مېنىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىنى ئارىيسى
www.uyghurkitap.com

كەچۈر ئانا

مەرھۇم ئانام مەستۈرە خانىمنىڭ ۋاپاتىغا بېغىشلايمەن.

«تەلمۈردۈم، تەلمۈردۈم، ئاسانمۇ ماڭا،
ھايات كۈنلىرىمدە كەلمىدىڭ، ھەجەپ.
ئاھ ئوغلۇم!...» - دېدىڭ ۋە سۆزلىيەلمىدىڭ،
تېلېفون توررۇپكىسىنى تۇتۇپ، ئېسەدەپ.

تالانغان دىيارىڭ، ئېزىلگەن ئەلىڭ،
دەردىنى دۇنياغا ئاڭلاتماق ئۈچۈن:
كۆرەشكەن سەپلەردە مەنمۇ بار ئىدىم،
شەھىدلەر نامۇسنى ئاقلىماق ئۈچۈن.

دۈشمەن ھىلىسىنى بىلىسەن، ئانا،
ئۇلار: «سەن بىلەن دوس بولساق» دېدى.
مەخسىتى - ھۆر دۇنيانى لەرزىگە سالغان،
قەلىمىم ئىسيانىنى تۇزدۇرماق ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھىلىلەر ئاقىدى.
كونسۇل ئەپەندى
ئىستانبۇل شەھىرىدە دەرغەئەپ ئىدى.
«ئانىسى ئۆلسىمۇ يۇرتىغا ئەمدى،
كىرىشكە ھېچ ئىمكان بەرمەيمىز» دېدى.

«يات - غەيرى بىراۋدىن ئۆز ۋەتىنىمگە،
رۇخسەت سوراپ كىرمەيمەن» - دېدىم.
غەربتە «ئۈستى ئوچۇق تۈرمە» ئاتالغان
يۇرتۇمنى بېزىشتا جەڭگاھتا ئىدىم.

دۇنيادا يۇرتىنى تارتقۇزۇپ قويغان،
ۋەتەنسىزلەر - ئىنسان سانالمايدىكەن.
قۇياشسىز، ھاۋاسىز ياشايمەن، ئەمما،
بۇ ھايات ۋەتەنسىز ياشالمايدىكەن.
ئاي ئۆتتى،
يىل ئۆتتى،
قايغۇلۇق خەۋەر،
ئاڭلىدىم جان، ئانا، مەرھۇم - ئەزىزىم،
بېلىمگە ئاق باغلاپ، ئاچمىدىم ھازا،
نە ئۇيغۇر دوسلارغا نەزىر بەرمىدىم.

هوجرامدا يىغلىدىم.
ماڭا ناتونۇش
جامائەت چاقىرىپ قۇرئان ئوقۇتتۇم.
كەچۈرگىن، جان ئانا، كەچۈرگىن مېنى،
پىنهانە ياش تۆكتۈم،
ئۆكسۈپ، بوغۇلدۇم...
گەر هازا ئاچقۇزسام يۇرتداشلار ئارا،
بىرەرسى خىتايغا خەۋەر بېرەتتى.
«كېلەلمىدىڭ ۋىزا سوراپ» - دەپ،
ۋاڭ، جاڭلار سۆيۈنۈپ كۈلۈپ كېتەتتى.

ۋاپاتىڭ سىر بولۇپ قالدى قەلبىمدە،
ئارىدىن ئىككى يىل ئۆتۈپتۇ مانا،
جىنازاڭ بېشىدا مەن يوققۇ ... دېسەم،
تىرنايدۇ ئىچىمنى بىر هەسرەت، ئانا!

شۇ ئۇلۇغ رامىزان كېچىسى سېنى،
چۈشۈمدە كۆردۈمۇ، رەنجىدىڭ يەنە:
«مەن ئۆلۈپ كەتكەندە كېلىسەن، ئوغلۇم،
مەن سېنى كۆرمىسەم، پايدىسى نېمە؟ ...».

رەنجىمە جان، ئانا، بىلىسەن ئۆزۈڭ،
دادامنىڭ قانداق شەھىد بولغانلىقىنى.
ئۇ ئۆلۈم ئالدىدا«داۋامىم سەن» دەپ،
ماڭا كالۇمىسرەپ باققانلىقىنى.

* *

غەم قىلما، بىر كۈنى قەۋرەڭدە سېنىڭ
ئاي، يۇلتۇز چېكىلگەن بايراق بولىدۇ.
ئاشۇ چاغ روھىڭ شات كۈلىدۇ،
چۈنكى:
بايراقتىن ئوغلۇڭنىڭ ھىدى كېلىدۇ.

سەھەر تۈيغۇسى

دېڭىزدىن يۆكسەلدى قۇياش يۈيۈنۈپ،
سۇ يۈزى رەڭگارەڭ مەرۋايىت كەبى.
ساھىلدا كېزىدۇ غەمسىز كىشىلەر،
باللار ئوينايدۇ ئۇماق ۋە سەبى.

دېڭىزدىن ئېسىدۇ سەھەر شامىلى،
نەم ھىدى تازا ۋە يۈرەككە داۋا.
چۆمدۈردى رومانتىك تۈيغۇغا بىر پەس،
بۇ گۈزەل مەنزىرە، بۇ گۈزەل ھاۋا.

ئۆركۈشۈپ يۆكسىلەر بېلىقچى قۇشلار،
موتۇرلۇق قېيىقلار ئۈزۈپ كېلىدۇ.
تۈنۈگۈن كەچقۇرۇن يايغان تورلارنى،
بېلىقچى ئۇستىلار يىغىپ كېلىدۇ.

بىردىنلا كۆرۈندى ساھىل ساقچىسى،
«بۇ يەردە ئوۋ ئوۋلاش مەنئى» دېدىلەر.
بېلىقنى دېڭىزغا تۆكتۈردى ئەما،
بېلىقنىڭ بەزىسى ئىمجان ئىدىلەر.

تىپىرلار بىلىقلار، شوركەندى قەلبىم،
باشقا بىر ئوۋچىغا باغلاندى ئەقلىم.
بىلىقلار ئۆلۈمدىن قۇتۇلدى، لېكىن
جانلاندى كۆزۈمدە تورد ىكى خەلقىم.

ۋەتىنىم دېڭىزدۇر، مىللىتىم بېلىق،
ئويلىدىم، ۋۇجۇدۇم تەرگە چۆمۈلدى
ئوڭۇممۇ، چۈشۈممۇ بىلمىدىم، دېڭىز —
قىزارغان پايانسىز قاندەك كۆرۈندى.

يىغلىپ، يىغلىپ كەلگەنچە تورلار،
مىللىتىم بېلىقتەك تىپىرلىشىدۇ.
يەر يۈزى ئۇخلايدۇ، نەسلىمگە ھەر كۈن،
توپ - يەكۈن ئۆلۈملەر يېقىنلىشىدۇ.

* *

نەدىسەن دۇنيانىڭ ھەق — ئادالىتى،
بېلىق ھەققىچىلىك ھەق بەر بىز ئۈچۈن.
چەكلەنمىسە ئەگەر ئىنسان ئاۋچىسى،
نەسلىمىز يوقۇلۇپ تۈگەيدۇ پۈتۈن.

ئەي، هايۋان ھەققىنى قوغدىغۇچىلار،
ئاگلا ! ئەي، ئىنسانلار ــ مەدەنىي ئەپكار؛
تارىختىن ئۆچسە گەر ئۇيغۇر دېگەن نام،
بۇنىڭغا گۇناھكار دۇنيا جاۋابكار.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

يامان كۆز تىكمەڭلار موھتاج ئايالغا

تەشتەپكە ئىسسىلىك بازار ئالدىدا،
بىر ئايال قولياغلىق، پايپاق ساتىدۇ.
بەزى بىر يىگىتلەر مال كۆرگەن بولۇپ،
ياش چوكان يېنىدا ئەگىپ قالىدۇ.

بۈگۈنمۇ بازاردا كۆرۈلدى بۇ ھال،
بەزىلەر ئايالغا پوخور قارايدۇ.
سەزمەيدۇ بۇنى ئۇ، مەشغۇلاتى بار،
خېرىدار تاللىغان مالنى سانايدۇ.

بۇ يەردە كۆرۈنگەن مەنزىرەلەرگە،
شاھىت مەن، ئۇزاقتىن قاراپ تۇرىمەن.
ئۇ ئازغان ياشلارنى ئاگاھلاندۇرۇش،
مۇقەددەس ۋەزىپەم بىلىپ تۇرىمەن.

ئەي دوستلار سورايمەن، ئۆز ئاناڭلارغا،
ئۇ يامان نىيەتتە باقالامسىلەر؟
ۋە ياكى بىر تۇققان سىڭلىڭلار ئۈچۈن،
پوخورلۇق ئويىدا بولالامسىلەر؟

چاپچال تۇرمىسىدە ئێرى بار ئۇنىڭ،
سىلەردەك مىڭ ئەرگە تىگىشمەيدىغان.
بىر ئۆزى قارايدۇ ئىككى بالىغا،
سىرى بار سىلەرگە ئێيتالمايدىغان.

تۇرمۇشتا دەردى كۆپ، قەلبىدە ئازاب،
هێچكىمگە كۆز يێشى تۆكمىدىغۇ ئۇ.
يامان كۆز تىكمەڭلار موهتاج ئايالغا.
ئاياللار ئىچىدە پەرىشتىغۇ ئۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مىڭ قېتىم تۇغۇلسام ئۇيغۇر بولىمەن

ئەجەپمۇ ئۇپرىدىڭ ئىزىز مىللىتىم،
دېگىزنىڭ دۈشمىنى تىك قىيا تاشتەك.
ئۆيىڭدە باغلاندىڭ، ئەسرسەن شۇئان،
بۇرنۇڭدا قان ھىدى، بېشىڭدا كالتەك.

ئۈستۈڭگە يۈكلەنگەن بۇ ئېغىر يۈكلەر،
كۈچۈڭدىن مىڭ ھەسسە ئارتۇق كېلىدۇ.
سەن قانداق چىدايسەن، بۇ بىر مۆجىزە،
ساڭا مىڭ ئاپىرىن ئازلىق قىلىدۇ.

تومۇرۇڭ كېسىلدى، دۇنيا خەۋەرسىز،
دۈشمىنىڭ دەيدۇ، بۇ ئەبەدى زەپەر.
قۇلايمۇ روھىڭنى بويسۇندۇرمىغى،
قان ئاقار ئاخىرقى تامچىغا قەدەر.

مىللىتىم سېنىڭدىن غۇرۇرلىنىمەن،
سەن ئۈچۈن جان بەرسەم ھۇزۇرلىنىمەن.
مىڭ ئۆلۈپ، مىڭ قېتىم تۇغۇلسام قايتا،
سېنىڭدەك تىز پۈكمەس ئۇيغۇر بولىمەن.

بىزنىڭ بۇ يۇرت ئەبەدىلئەبەت

ئەي بېيجىڭنىڭ تارىخچىلىرى،
«شىنجاڭ ئەزەلدىن بىزنىڭكى» دەيسەن.
«ئەزەلدىنلا» نېمە دېگەن گەپ،
مەنىسىنى بىلەمدىغانسەن.

يەر شارى مەۋجۇت بولمىغان
چاغدا «شىنجاڭ» سىلەرنىڭمىدى؟
ئىنسانىيەت تۇرەلمىگەندە،
بوشلۇقلاردا خەنزۇ بارمىدى؟

نېمە دېگەن يۈزى قېلىنلىق،
بىر ئاز مەنتىق بىلسىيدى كاشكى.
مازاق قىلماي بىلىم دېگەننى،
بىر ئاز كۆزگە ئىلسىيدى كاشكى.

«شىنجاڭ» دېگەن خەنزۇچە سۆزغۇ،
ئۇيغۇرچىسى «يېڭى چېگرا»
لەت بولسەن مەنتىق ئالدىدا،
ئۆز يۈزۈڭگە چاپلايسەن قارا.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يۈز يىل بولدى «شىنجاڭ» بولغىلى،
نېمە دەيتتۇق ئۇنىڭدىن ئىلگىرى.
جىگا، جىگا، جىگالىماستىن،
پاكىت قويۇپ ئېيتامسەن قېنى؟

«شىنجاڭ»دا «شىن - يېڭى» تۇرۇقلۇق،
«سۇڭلەي» سۆزى قەيەردىن كەلدى.
پەنگە تۆھمەت چاپلاش سىلەرنىڭ،
سىلەرنىڭلا ئەنئەنە گەلەردى.

تۇنجى لۇغەت ياراتقان ئالىم،
يەر يۈزىدە مەھمۇد كاشغەرى.
يۇرتىغا ئات قويالمىغانمۇ،
ئۇ ۋە ئۇنىڭ ئۆز ئەۋلادلىرى.

ئىلمى ئىشقا نېمە كېرەك بار،
بۇنچە بىشەم، زالىم بولۇشقا.
يۇرت ئىسمىنى ئۆز تىلىمىز بىلەن،
ھوقۇقىمىز يوقمۇ ئاتاشقا.

بېشىگۈلارغا كەلسە مىسالى؛
جۇڭگونىمۇ چەت ئەللىك ئەزدى.
مىليارلىغان ئىنسانىنى مەجبۇر
جۇڭگو ئەمەس، «چاينا» دېگۈزدى.

سىلەر سۈكۈت قىلاتتىڭلارمۇ،
روھى بېسىم، ھاقارەتلەرگە.
تالىنامدۇ ئىنسان ئۆلۈمنى،
بوي ئەككۈچە ئاھانەتلەرگە.

خارلىنىش ۋە مىللى كەمسىتىش،
تەمى قانداق بىلىسىلەرغۇ!
كۆرمىگەندەك ياپوندىن سىلەر،
بىزنى ھايۋان كۆرسىلەرغۇ.

ھەق بىزدە ــ يۇ، قورال سىلەردە،
شۇڭا بىزنى تىڭشىمايسىلەر.
يەرلىرىمىز ئالمىشىپ قالسا. . .
ئۇ كۈنلەرنى ئويلىمايسىلەر.

خىتاۋىم بار جۇڭگولۇق ئۇچۇن،
ئىنسان سۆيگەن ئىنسانلار ئۇچۇن؛
بىزنى بۇنداق ھالاك ئەتمەڭلار،
نېفىت، ئالتۇن، ئالماسلار. . . ئۇچۇن.

بېيجىڭ ھوقۇق بەردى، زومىگەر
«شىنجاڭ» دىكى قارا قورساقلار.
سانالمايدۇ ئۇلارغا ئىنسان،
ئۇيغۇر، تاجىك، قىرغىز، قازاقلار. . .

قارا ئىشمۇ تەگمەيدۇ بىزگە،
زاۋۇتلاردا ئىشلەيلى دېسەك.
ساپان سۆرەپ ئۆتەمدۇ ھايات،
ئېشەكمۇ بىز ئۇلار دېگەندەك.

بۇرنىمىز تەڭ تىگىدۇ تاشقا،
ئېغىزىمىز كەلدىمۇ ئاشقا.
ئۆز يۇرتىدا بىزدەك خارۇ زار،
خەلق بارمۇ دۇنيادا باشقا.

جاللاتلارنىڭ مەقستى ئېنىق،
زۇلۇم بىلەن ئىسيان چىقارتماق.
پۇرسەت ئىزدەپ، تېپىپ باھانە،
نەسلىمىزنى قىرىپ تاشلىماق.

باندىت ئۇلار گۇڭچەنداڭ ئەمەس،
گۇناھ ئىشلەپ قىزارمايدۇ ھېچ.
بالىلىرى يوقمۇ ئۇلارنىڭ،
ئىنسانغا ئىچ ئاغرىتمايدۇ ھېچ.

جۇڭنەنخەينىڭ پىلانلىرى بار،
جۇيداڭۋېينىڭ قەتئىي قارارى.
«مەسىلە»نى تۈپتىن ھەل قىلىش؛
مانجۇر، ئىچكى موڭغۇل مىسالى.

ئۇيلايدىغان پۇرسەت بار تېخى،
ۋىجدانى بار جۇڭگولۇق ئۇچۇن.
بىز جۇڭگودىن ئايرىلالمىساق،
مىللىتىمىز تۈگەيدۇ پۈتۈن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىلى ئامبىرى

شۇڭا قەتئىي قارارىمىز بار،
مەقسىتىمىز دۆلەت قۇرۇشتۇر.
جۇڭگو بىلەن دوست قېرىنداش،
دىيار بولۇپ، قوشنا ئۇتۇشتۇر.

ئەقلىڭلارنى توپلاڭلار باشقا،
رەت قىلماڭلار بىزنى تامامەن.
بۇ يۇرت بىزنىڭ ئەبەدىلئەبەت،
بىزنىڭ پېتى قالىدۇ ۋەتەن.

ئەۋلادلىرىم ئۆتكەن كۈندىن ئىبرەت ئېلىڭلار

ئۈزۈندە بۇ مۇنقەرىزلىك تارىخىمىزدىن،
بەلكى پاكىت مەدەنىي ئەلنى ئۇيغا سالىدۇ.
ئوقۇغانلار ئېيتىپ بەرسۇن ئوقۇمىغانغا،
جاھالەتتىن كېلەچەككە دەرس قالىدۇ.

ئۆز ھالىدا ياشاۋاتقان خەلق ئىدى بۇ،
سەلتەنەتلىك دۆلەت ئىدى يەركەن خانلىقى.
موللىلارغا بانا بولدى مۇقام رەتلىتىش،
مۇدھىش ئىدى پادىشاغا ئىچى تارلىقى.

قوقانلىقلار يەرلىكلەرنى دەيدەيگە سالدى؛
ئاللاھ! دېدى، ئاللاھ! دېدى، شەرىئەت، دېدى.
مۇددىئاسى ئاپپاق غوجا، مۇرىتلىرىنىڭ،
شەرىئەت ۋە پادىشانى ئاغدۇرۇش ئىدى.

كاپىرلارنى ئاپپاق غوجا چىللاپ ئەكەلدى،
قان دەريادا ئاققىنىنى كۆرگەنمۇ دۇنيا.
ئىپارخاننى سوۋغا قىلدى بېيجىڭ ئەھلىگە،
دىن نامىدا يۇرت ساتقاننى كۆرگەنمۇ دۇنيا.

ئىسيان سەلدەك بېسىپ كەلدى يۈز يىلدىن كېيىن،
ھەر شەھەرگە بىردىن بەگلىك بايراق قاداشتى.
ئىماندىن يۇرتۋازلىقى كەلگەچكە غالىپ،
ھەربىر بەگلىك ئۆزلىرىنى دۆلەت ئاتاشتى.

قوقان ئەھلى ياقۇپ بەگلەر قەشقەرگە كەلدى،
شەھەر يېقىپ، ھەربىر بەگنىڭ بېشىنى ئالدى.
بايراقلارنى بىرلەشتۈردى قاننىڭ بەدىلى،
كەڭ ۋەتەندە مىسلىسىز زور بىرلىك يارالدى.

ياقۇپ بەگنىڭ ئۆمرى ئىسيان باستۇرۇپ ئۆتتى،
چۈنكى تۇنگان، خىتاي، مۇڭغۇل ئىسيان ياراتتى.
شىڭ شىگشادىن كەشمىرغىچە بەدەۋلەت ئېلى،
بۇ ئۇلۇغ ئەل يەر يۈزىگە شۆھرەت تاراتتى.

ئورۇسلاردىن كەلدى ياردەم، چيەنلۇڭ سۆيۈندى،
زوزۇڭتاڭغا ئەمر بەردى، لەشكەر تۈزۈلدى.
دۈشمەن تېخى ئاياغ باسماي ئۇلۇغ ۋەتەنگە،
ياقۇپ بەگكە ئاسىيلارنىڭ قەستى كۆرۈلدى.

ياقۇپ بەگنى شەھىد قىلىپ نىياز بەگ دېگەن،
ئەل بولغىلى زوزۇڭتاڭنىڭ ئالدىغا باردى.
ئالتۇن، كۆمۈش ھەدىيەنى ئالدى ئۇزۇن چاچ،
يۇرت تىنجىدى نىياز بەگنى زىندانغا سالدى.

چۆللەر ئارا تاغ ياراتتى ئىنسان سۆڭىكى،
ئۆلتۈرگەنگە يۇرتتا ئادەم تۈگەپ كەتمىدى.
بالا تۇغۇپ يېتىشتۈردى ئۇيغۇر ئانىلار،
خارلانغان ئەل يەنە سەلدەك قوزغۇلۇپ كەتتى.

قانلىرىنى، جانلىرىنى بەردى نەسىللەر،
تا قۇمۇلدىن خوتەنگىچە ئازات بولۇندى.
ئاي يۇلتۇزلۇق بايراق ئۆپتى ۋەتەن ئاسمىنى،
ئەمما دۈشمەن پىتنىسىدىن بىرلىك بۇزۇلدى.

تۇتۇپ سابىت داموللامنى خوجا نىياز ھاجىم،
ئۇرۇمچىدە شىڭ شىسەيگە ھەدىيە ئەتتى.
قەتلى بولدى داموللام ۋە بىر مىليون كىشى،
ھاجىم ئەڭ كەچ ئۆلتۈرۈلدى، ئارماندا كەتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئون يىل كېيىن شاۋقۇنلىدى ئىلى دەرياسى،
ھەر تەرەپتە ئەۋج ئالدى ئىسيان دولقۇنى.
ئاھ، جاھالەت يوگەن سالدى ئارمىيىمىزگە،
بۆلدى بىزنى موسكۋانىڭ مەلئۇن قوزغۇنى.

ئەڭ ئاخىرقى رەئىسىمىز ئىلىخان تۆرە،
ئەخمەتجاننىڭ قولى بىلەن روسقا بېرىلدى.
بۇ رەت روسنىڭ قولى بىلەن ئەخمەت ئەپەندىم،
يېڭى جۇڭگو قۇرۇلۇشىغا قۇربان ئېتىلدى.

ئاقتى قانلار، ئاقتى قانلار ۋەتەن قىزاردى،
قۇياش قىزىل داغلارنى بۇ ۋەتەندىن ئالدى.
ئىنسان، ھايۋان، تاغۇ دەريا ماتەم ئىلكىدە،
مىللى ئەسكەر قارارگاھى خارابە قالدى.

ئۇندىن بېرى دۈشمەنلەرنىڭ ئىشى بەك قولاي،
ئوينار بىزنى ئەرزىمەس بىر ئويۇنچاق بىلىپ،
ئويناشقاندەك بويىنىمىزنى ئۈزۈپ تاشلايدۇ،
چۈشى بۇزۇق قوپقان كۈنى ئاچچىقى كېلىپ.

ئارىمىزدىن مەشھۇرلارنى تاللاپ كېلىدۇ،
ئىچى پۇشسا، ئىت ئورنىدا تالاشتۇرىدۇ.
بىر - بىرىنىڭ قېنى بىلەن بۇلغانسا ئاغزى،
خوجايىنلار زوق ئالىدۇ، يايراپ كېتىدۇ.

بۇ پاجىئەنى كۆرۈش بىزگە ئۆلۈمدىن ئېغىر،
قەپەزدىكى يولۋاس بولدۇق ئوبدان بىلىڭلار.
يۇرتنى خەقكە تارتقۇزۇشنىڭ جازاسى شۇنداق،
ئەۋلادلىرىم ئۆتكەن كۈندىن ئىبرەت ئېلىڭلار.

داھى ۋە بىز

بىزدىن داھى چىقسا، دېيىشتۇق،
چىقتى، ئاگا تەتۈر تۈرۈشتۇق.
داھى بولدى بىزگە پاسىبان،
بىز داھىغا تۆھمەت قىلىشتۇق.
ئەگەر بىر ئاز تەگسە پايدىسى،
ئاگا سۇلۇك بولۇپ يېپىشتۇق،
ئېھتىياجى چۈشكەندە بىزگە
غايىپ بولدۇق، جىلى قىلىشتۇق.
دۈشمەن بىلەن كۆرەش قىلسا ئۇ،
دۈشمەنگە خەۋەر بېرىشتۇق.
دوللار كەبى خەجلەپ نامىنى،
ئۆزى بىلەن تۇرماي ئېتىشتۇق.
داھى بىزنى سۆيدى ھەر زامان،
بىز ئۇنىڭدىن نەپرەت ئېتىشتۇق.
تۆكۈش ئۈچۈن ئابرۇيىنى،
شاياتونغا دەرس بېرىشتۇق.
ياشا! دېدۇق ئالدىدا ئۇنىڭ،
ئارقىسىدىن سۆكتۇق، كۈلۈشتۇق.
ئۇ ئۆمرىنى بەردى بىزگە،

بىز -
ئۇنىڭ بىلەن ئەجەپ قېرىشتۇق.
ۋاپات ئەتتى، دۇئا ئورنىغا،
گۇناھ دېمەي غەيۋەت قىلىشتۇق.
جىنازىنى يۈز مىڭلاپ كىشى
ئېلىپ ماڭسا ھەيران قېلىشتۇق.
ئۇنىڭ بۇنداق بۈيۈكلۈكىنى،
ئۆلگەن چاغدا ئاندىن بىلىشتۇق،
ئەمما، مىليون ئىنسان ئىچىدە،
ئاسى دېگەن ئىنئام ئېلىشتۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

جۇمە تەسراتى

ھەر جۇمە قەلبىمدە باشقا ھاياجان،
جامائەت جامىگە سەل بولۇپ ئاقار.
مۆمىنلەر توپلىشار ئەينى نىيەتتە،
باشقىلار ئۇلارغا ھەۋەستە باقار.

سەپلەر تۈز تاناپتەك، ھەر يەردە سۈكۈت،
تۇيۇلماس ھېچكىمنىڭ نەپەس ئالغىنى.
رۇكۇ ۋە سەجدە قىلغاننى كۆرسەڭ،
دەيسەن بۇ ئىلاھى دېڭىز دولقۇنى.

نەپسىدىن ۋاز كەچكەن ھەممە شۇئاندا،
دىللاردا ئاللاھقا يۈكسەك ئېھتىرام.
ئۇنىمىغلاپ ئىنسانىنىڭ تەكشى ھەرىكىتى،
بۇ قانداق قوشۇندا بولغان ئىنتىزام؟!

ساۋاپتىن نەسىۋە ئالغان كىشىلەر،
تارقايدۇ نامازدىن قىلىشىپ سالام.
جامىدا ئىمامنىڭ سەللىسى كەبى،
ئۇنتۇلۇپ قالىدۇ بىرلىك، ئىنتىزام.

ئويلايمەن، ئاھ، كاشكى مۇسۇلمان ئەلنىڭ،
جانلانسا ھاياتى جامى روھىدا.
قۇتۇلسا ساپالەت، پەرىشانلىقتىن،
چوققىدا كۆرۈنسە بەخت بابىدا.

ھېس قىلسام دۇنيانىڭ ئىلگىرىلىشىنى،
رەستىدە زەي سالماي پاختا ئاتمىسام.
باشقىلار ئەرشىدە ئاختۇرسا ھايات،
گۇناھكار كىشىدەك يەرگە باقمىسام.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

يىراق يۇرتلاردا سۆھبەت

- ئۇزۇن يىللىق دوستلىقىمىزبار،
ساقلىغىنىغا زوقۇم كېلىدۇ.
يانچۇقۇڭدا دورا قۇتۇسى،
سىرى نېمە بىلگۈم كېلىدۇ ؟!

- قۇتىدىكى ۋەتەن تۇپرىقى،
سىرى ماڭا ئۆمۈر بېرىدۇ.
ئاغرىغاندا ھىدلايمەن ئۇنى،
كېسىلىمگە شىپا بولىدۇ.

ئەنە شۇ چاغ زەپەر سېنىڭ

سېنى كۈتكەن مەشرەپ ئەمەس،
جاپا يۇ – جەبىر.
تەييارلىقىڭ پۇختا بولسۇن،
يۈكلىرىڭ ئېغىر.
قەدەملىرىڭ سابىت بولسۇن،
نامىزىڭ قەسىر.
قارارلىرىڭ قەتئىي بولسۇن،
كۆڭلۈڭدە سەبىر.
تۈيغۇلىرىڭ ئەسكەر بولسۇن،
ئەقلىڭ ئەمىر.
ھەرىكىتىڭدە پىلان بولسۇن،
ئىنتىزام تۆمۈر.
ئەنە شۇ چاغ زەپەر سېنىڭ،
مەنىلىك ئۆمۈر.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

پۇلنىڭ كۈچى

توپلانغان سەرمايە ـ نەخ پۇلنىڭ كۈچى،
مەيداندا ئوينالغان پۇتبول مىسالى.
بۇ يەردە يوق مىللەت، دۆلەت ئايرىمى،
پۇتبولدا ھەر كىمنىڭ پىكىر ـ خىيالى.

مەيدانلىق
توپ بەنت قىلغان ئۆيلەردە،
مىليونلاپ تېلېۋىزور كۆرۈنۈشىنى.
پارتلىسا ھاياجان، خاتىرلىتىدۇ.
چاقماقلىق ئاسماننىڭ گۈرۈلدىشىنى.

توپ نەدە، ساناقسىز كۆزلەر شۇ يەردە،
توپ دېمەك ـ گويا كى بىر تىلسىم دېمەك.
قەلبلەر تەلپۈنەر ئەينى نۇقتىغا،
ھاياتنىڭ مەركىزى ئىستاد ئوندەك.

سەرمايە بەئەينى پۈتبولنىڭ ئۆزى،
ئۇنىڭدىن ئايرىلماس دۇنيانىڭ كۆزى.
مىڭ كۆرسە قانمايدۇ نۇر جامالىغا،
دۆلەتلەر، شىركەتلەر، پۈتكۈل يەر يۈزى.

بۈگۈنكى دۇنيانىڭ پەلسەپەسى شۇ،
پۇل دېمەك ـ دۇنيانىڭ تىزگىنى دېمەك.
ئۇ كۈلسە قىتئەلەر ئوينايدۇ ئۇسسۇل،
تۇر! دېسە، ھەرىكەتتىن توختايدۇ پەلەك.

ئەي، خەلقىم ئويغىنىڭ، سىلكىنىڭ تەكرار،
سەرمايە توپلاشقا جاندىن ئىنتىلىڭ.
پۇل دېمەك ـ يېڭىلمەس قۇدرەت دېمەكتۇر،
كۈچىدىن ئازادلىق تۇغۇلار، بىلىڭ!

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرخىل ئادرېسى

بەزىلەر بار پاشا مىسالى

پاشا، كومۇت ياز ئاخشاملىرى،
سىپنى مەشغۇل ئېتىپ تۇرىدۇ.
قول شىلتىساڭ قاچىدۇ قايتا،
راھەتسىزلىك بېرىپ تۇرىدۇ.

بەزىلەر بار پاشا مىسالى،
ئۆز - ئۆزىچە غىڭشىپ تۇرىدۇ.
ئىشلەۋاتساڭ زېھنىڭنى قويۇپ،
دىققىتىڭنى بۇزۇپ تۇرىدۇ.

مەناسى يوق غىڭىلداپ يۇرۇپ،
ساڭا دەخلى قىلماقچى بەلكى.
جان ئىگىسى ساناپ ئۆزىنى،
دىققىتىڭنى چەكمەكچى بەلكى.

ئويلا سودىگەر

ماۋ ئۆلۈمى جۇڭگو ئىلىدە،
ئوتتۇز يىللىق مۇزنى ئېرىتتى.
ئاستا ـ ئاستا تىرىلدى هايات،
تىجارەتكە ئىمكان بېرىلدى.

«تۇجى دوبا» ئاتالغان ئۇيغۇر،
گوۋاڭجۇدا ماكان تۇتۇشتى.
بەزەن ساقچى ئالدى مېلىنى،
بەزەن ئىشى ئوبدان يۈرۈشتى.

گوۋاڭجۇلۇق قىسقا زاماندا،
تىجارەتنىڭ ئېپىنى ئالدى.
ئۆز ئالدىغا تارتتى سودىنى،
بىزنىڭكىلەر گاڭگىراپ قالدى.

سەكسىنىنچى يىللار ئوتتىسى،
ئۈرۈمچىدە جانلاندى سودا.
مال يوللىماق ئىچكى ئۆلكىدىن،
قولايلاشتى ۋە بولدى مودا.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرىسى

بىزنىڭ ئۇيغۇر سودىگەرلەرنىڭ،
خۇشاللىقى ئۇزاق بارمىدى.
چىققىنى مىڭلاپ پىپاچى تۇگزى،
يەرلەشمىگەن يېرى قالمىدى.

تىجارەتنىڭ پىرى بۇ خەلق،
تىجارەتتىن پايدا ئالمىدى.
پىپاچىنىڭ سېلى باسمىغان،
غۇلجا، قەشقەر، خوتەن قالمىدى.

مەجبۇر قالدى يۇرتتىن چىقىشقا،
توقسىنىنچى يىللار بېشىدا.
كانتىنېرنى تۇتتى دۇكان دەپ،
بالىلىرىنىڭ رىسقى يولىدا.

قىشتا ئاياز كونتەيىنېر دېگەن،
يازدا ئوتتەك قىزىپ كېتىدۇ.
ئەمما، كەچتە پۇلنى سانىساڭ،
هاردۇقلىرىڭ چىقىپ كېتىدۇ.

قوچاق ئاچتى قېرىندىشىغا،
قېرىندىشى ئوتتۇرا ئاسىيا.
كەلگەن ماللار سېتىلىپ تۇردى،
پايدا قىلدى بولسىمۇ جاپا.

تۇرمۇش لازىم قېرىنداشقىمۇ،
راستىن پۇلغا ئېھتىياجى بار.
ئىش ئۆگەندى يىقىلىپ ـ قوپۇپ،
تىجارەتكە بولدى پەمى بار.

قازاق، قىرغىز، ئۆزبەك قېرىنداش،
كانتەيىزگە قىستاپ كىرىشتى.
پىياچىدىن ئالدى مىلىنى،
ئۈرۈمچىدىن ئۇدۇل سېلىشتى.

سودا بىرئاز ئاستىلاپ قالدى،
تېرىكمىدى ئۇيغۇر قېرىنداش.
نېمىشقىدۇ يەكلىنىپ قالدى،
زېرىكمىدى ئۇيغۇر قېرىنداش.

قوللىرىدا خىتاي پاسپورتى،
ئەركىنلىكىنە يۈرىيەلمىدى.
تىلىنى تېخى بىلمەيدۇ ئۇلار،
روسچىنى تېز ئۆگىنەلمىدى.

روسچىسى بار ئۇيغۇرلىرىنى،
ئورتاق قىلدى تىجارىتىگە.
(ئۇيغۇر بىلەن ئۇيغۇر قېرىنداش
پايدىسى كۆپ تاپاۋىتىگە).

تېرە، پاختا. . . دېدى بەزىلەر،
كاتتا - كاتتا ئىشلار باشلىدى.
پۇلنى توپلاپ كەتتى، ئۇيغۇرنى
ئۆچەي بىلىپ سىرىپ تاشلىدى.

مەرھەمەت يوق مۇساپىرلارغا،
سۆز ساھىبى ئۆيىنىڭ ئىگىسى.
(ھەر دۆلەتتە بىر ئەل ياشايدۇ،
ئۇ خەلقتۇر ئۇنىڭ ئىگىسى.)

زىيان تارتقان ئۇيغۇر بۇ يەرگە،
پىپاچىنى باشلاپ كېلىشتى.
پىپاچىدىن نىسى مال ئېلىپ،
ساتارمىز دەپ ئۈمىد قىلىشتى.

شۇ ئۆي بىلەن يۇرتىمىزغىمۇ،
خىتاي باشلاپ ئەكەلمىدۇقمۇ.
قولىمىزدىن كەتكەچكە ۋەتەن،
بۇندا سەرسان يۈرۈشمىدۇقمۇ.

ئاھ، لەنىتى ئۇيغۇرچە ئەقىل،
نېمە دېگەن چولتا، كالتا پەم.
تۇتالمايمەن بەزەن ئۆزۈمنى،
مازىلىرىنى چۇگۇماي دېسەم.

پىپاچىلار بىلىپ بازارنى،
ئۇچاق بىلەن ئۇچۇپ كېلىشتى.
ھۆكۈمىتى، بانكىلىرىدىن
كۈچلۈك ياردەم ئېلىپ كېلىشتى. . .

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئۇيغۇر دېسە باجچى، ساقچىسى،
تاموژنىچى يولنى توسايدۇ.
ئېلىپ، ئېلىپ تويمايدۇ ئۇلار،
بەرمىگەننى تۇتۇپ سولايدۇ.

تىجارەتتە بەرىكەت قالمىدى،
تاماقتا تەم، تۇرمۇشتا ھۇزۇر.
قالدى كۆپلەر قولنى چىشلەپ،
ئىچى كاۋاك، كىيىمى پۇزۇر.

سەھنە بولدى ئوتتۇرا ئاسىيا،
چىگىش، چىرماش پۈتمەس ھېسابقا.
پۇل توپەيلى تۇققانلار ئارا،
كەم بولمايدۇ جېدەل - ماجىرا.

ئېتىلىدۇ ئون - ئونبەش كىشى،
غالجىر ئىتتەك بىر تال سۆڭەككە.
بۇ رىزالەت كەلمەيدۇ ئېغىر،
ئاچلىق يەتكەن چاڭقاق يۈرەككە.

پۇل تۇتقانلار پۇلدىن ئايرىلىپ،
راھەتقىنا يۇرەلمەيدىكەن.
يوقسۇللۇقنىڭ قەھرى كىشنى،
ھەر بالاغا سۇرۇكلەيدىكەن.

بەزىلەرنىڭ كۇنىدىن داستان،
ھاياتىدىن رومان پۇتىدۇ.
سەرگەردانىنىڭ ھىجرانلىرىدىن،
ۋەتەنسىزگە دەرس چىقىدۇ.

نۇرغۇنلىرى ھەسرەتلىك تىنىپ،
ئولتۇرىدۇ، ئويلاپ كېتىدۇ.
يۇرتقا بارسا ئىش يوق ئۇلارغا،
كېتەي دېسە نەگە كېتىدۇ.

شەدىن شەگە يۆتكىلىپ يۇرۇپ،
ئۆتۈپ كەتتى يىگىرمە يىلىڭ.
بىر قانىمدىڭ بالا ـ چاقاڭغا،
بۇ يوللاردا قالدى ياشلىقىڭ.

بايلىقلىرىڭ مەخپىمۇ ياكى،
ئەي، سودىگەر نەدە تاپقىنىڭ.
يا شاگخەيدە قۇردۇڭمۇ بانكا،
ياكى راستمۇ سېنىڭ پاتقىنىڭ؟

ئاچچىقلانما تەنە قىلمىدىم،
مەنمۇ سېنى ئويلاپ كېتىمەن.
كېچىلىرى دۇئالىرىمدا،
ھەممىڭلارنى ساناپ ئۆتىمەن.

سەن پۇشۇرساڭ يەيدۇ باشقىلار،
نېمە ئۈچۈن سېنىڭ ئېشىگنى.
نېمە ئۈچۈن دەريا قۇرۇيدۇ،
سۇ ئىچكىلى ئەگسەڭ بېشىڭنى.

بۇ ئەسلىدە تەلەيدىن ئەمەس،
يوقلىقىدۇر ئازاد ۋەتەنىنىڭ.
دۇنيا كېزىپ بىلىۋاتىسەن،
مەنىسىنى ھۆرلۈك دېگەنىنىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

بولسا سىنىڭ ئازاد دۆلىتىڭ،
ھەر دۆلەتتە ئېتىبارىڭ بار.
بانكاڭ سىنىڭ ئارقا تىرىگىڭ،
چوڭ سۆزلەشكە ئىختىيارىڭ بار.

بۈگۈن سىنىڭ تەلىيىڭ قارا،
ھەممە يۈزلەر تەتۈر قارايدۇ.
تۇققانلارمۇ قىلمايدۇ سالام،
كاسكى ئىتمۇ سىنى تالايدۇ.

مەن بىلىمەن، بېشىڭ قېتىقلىق،
كۆزلىرىڭدىن ھەسرەت مارايدۇ.
سەن شۇ ئاندا نەگە كېتىسەن،
ئەۋلادلىرىڭ قانداق ياشايدۇ؟

ئويلىدىڭمۇ بۇلارنى باشتىن،
بۇ ئىشلارنى ئەقلىڭ ئالمىدى.
ياخشى ئويلا! ئويلاشتىن باشقا،
قىلىدىغان ئىشىڭ قالمىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۆزۈڭلارغا ھۆرمەت قىلىڭلار

بىشكەك، تاشكەنتتىكى ئۇيغۇر بازارلىرىدا، ئۇيغۇرلارنىڭ بىر - بىرىنى «ھەي، سولامچى» دەپ چاقىرىشقانلىرىنى كۆردۈم. نورمال شارائىتتا ئۆز قېرىنداشلىرىمىنىڭ ئاغزىدىن بۇنداق سۆزلەرنىڭ چىقىشىغا ئىشەنمىدىم. ئەمما ھەقىقەت شۇنداق ئىدى.

تولاپىسلەر بىر - بىرىڭلارغا،
«ئەي، سولامچى بۇ ياققا كەل» دەپ.
ئاڭلىغانلار رەنجىمەيدىكەن،
ئادەت ئىكەن سىلەردە بۇ گەپ.

ھەممىڭلارنى سولامچى بىلسەك،
كىم بولىدۇ ئاياللىرىڭلار.
دادىسىنى قانداق تونۇيدۇ،
ئۆيدە قالغان بالىلىرىڭلار؟

خەلقىمىزنىڭ ئەركەكلىرىدە،
بۇ قەدەر كۆپ «سولامچى» بارمۇ؟
ئۆيلىرىنى ئىغىل سانامدۇ،

خوتۇنلىرى چىشى پادىمۇ؟

ئۆز - ئۆزىنى خار سانايدىغان،
بۇ قانداق گەپ، بۇ قانداق ئەدەپ.
بۇ سۆزۈڭلار ئۇيغۇر خەلقىنى
كەمستىشكە بولامدۇ سەۋەب؟

ياڭرىغاندا ئەزان ساداسى،
ھەممىڭلارنى مەسچىتتە كۆردۈم.
«سولامچى» ۋە «مۇسۇلمان» لىقىنىڭ
بىرلىكىنى سىلەردە كۆردۈم.

مەن ھەيرانمەن، ئۇشبۇ ئېغىزدىن،
قانداق چىقتى ئاللاھ ئايىتى.
بارمۇ بۇنداق «سولامچى»لارنىڭ
ناماز ئوقۇش سالاھىيىتى؟

رەنجىمەڭلار قېرىنداشلىرىم،
تەۋبە قىلىپ ئادەم بولۇڭلار.
ئاللاھ يامان كۆرگەن گۇنا بۇ،
ئۆزۈڭلارغا ھۆرمەت قىلىڭلار!

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بېرىپ تۇرماق

ئۇن تىيىن بېرىپ تۇرۇڭ!
بېرىپ تۇردۇم.
بىر سوم بېرىپ تۇرۇڭ!
بېرىپ تۇردۇم.
ئۇن. . .
ئۇن بەش...
يىگىرمە يىل بېرىپ تۇردۇم.
سەن ھەر قېتىم مېنى كۆرگەندە ئېلىپ تۇردۇڭ.
مەنغۇ ساڭا پۇل بېرىپ تۇردۇم،
سەن ياشلىقىڭنى،
غۇرۇرىڭنى
كىمگە ۋە نېمىشكە بېرىپ تۇردۇڭ؟

ئىنسان نېمىشكە. . .

ئىنساننىڭ ئىچىدىن ئىنسان چىقىدۇ،
ئىنسانلار خىلمۇ خىل يولغا كېتىدۇ.
ئىنسانلار ئىنساننى گۆرگە تىقىدۇ،
ئىنسانلار ئىنساندىن زۇلۇم چېكىدۇ.

ئىنسان بىز، ئىنسانلىق قەدرىمىز قېنى،
تۇغۇلدۇق دۇنياغا ياشىماق ئۈچۈن.
ياشىماق ھەققىمىز نەدە،
كەلمىدۇق.
تۇغۇلغان يەردىلا بوغۇلماق ئۈچۈن.

پەقەت تىل ياكى دىن پەرقى تۈپەيلى،
ئىنسانلار ئىنساننى ئەشيا كۆرەمدۇ.
ئىنساننىڭ قەدرىدىن ئىنسان خەۋەرسىز،
ئىنساننى ئىنسانلار خەجلەپ ئۆتەمدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ھاياتنىڭ لەززىتى، سائادىتى يوق،
ئىنسانلار ئىنساندىن قورقۇپ ئۆتەمدۇ.
قەيەردە ئىنساننىڭ قېرىندا شلىقى،
ئىنساننىڭ قېنىنى ئىنسان ئىچەمدۇ.

دۇنيادا بىرلىكتە ياشاۋاتىمىز،
ئىنساننى يىققانمۇ، يىقىلغانلارمۇ.
يەنىلا بىرلىكتە كۆچۈپ كېتىمىز،
ئىنساننى قىرغانمۇ، قىرىلغانلارمۇ.

* *

ئىنساننىڭ ئىچىدىن ئىنسان چىقىدۇ،
نېمىشكە ئىنساندىن ئىنسان بىقىدۇ.
ئاللاھنىڭ بەندىسى ئىنسان نېمىشكە،
دۇنيانى قۇرۇدۇ، دۇنيا يىقىدۇ؟

شۇدۇر بىزنى ئاللاھ ئۇرغىنى

ۋەتەن ئۆچۈن دېدى ئىچىشتى،
مىللەت ئۆچۈن دېدى ئىچىشتى.
ئەركىنلىك ۋە ئازادلىق دېدى،
دېدى، يېدى يەنە ئىچىشتى.

دەرتكە تولغان مەرت يىگىتلەر بۇ،
هاراق ئىچىپ رېكورت قىرىشتى.
مەيلىدىغۇ رېكورت قىرىشسا،
ئىچە ـ ئىچە ئەقلى كېتىشتى.

هەر نەرسىنى يوقىتىپ قويدۇق،
بىرلا ئەقىل بىزدە قالغىنى.
ئۇمۇ قولدىن كېتىپلا قالسا،
شۇدۇر بىزنى ئاللاھ ئۇرغىنى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پۈتۈن تورىسى

ئەمدى

يۇرتىنىڭ بۇنچە چوڭ بولۇشى،
كۆپ يېرىنىڭ چۆل بولۇشى.
بايلىقىنىڭ مول بولۇشى،
سانائەتنىڭ نۆل بولۇشى.
ئادىمىنىڭ گول بولۇشى،
بەزىلەرنىڭ سورىمايلا،
ئۆزلۈكىدىن قۇل بولۇشى.
بىزگە مۇشۇ كۈننى بەردى.
پۈتمەيدىغان دەرت ئەكەلدى.
نېمە دەيمىز بۇ قىسمەتكە،
بومبا شۇئان خەلق دەردى.
كېلىمىزدىن نان ئۆتمەيدۇ،
يېسەك پۇشمان يەيمىز ئەمدى.
بىزنىڭ باشقا چارىمىز يوق،
قوزغىلىڭلار دەيمىز ئەمدى.

روھىمىزغا قايتىپ بارايلى

تاغ ئىچىدىن ئاۋاز چىقارساق،
كەتكەن ئاۋاز قايتىپ كېلىدۇ.
بىزمۇ شۇنداق ئۆز - ئۆزىمىزگە
قايتىپ كەلسەك نېمە بولىدۇ؟!

ياتلاشتۇردى بىزنى بىزلەردىن،
ئۆزىمىزگە ئۇبدان باقايلى.
بىز بىزلەردىن ئۇزاقلاپ كەتتۇق،
روھىمىزغا قايتىپ بارايلى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىيكتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

كۆن كېلىدۇ...

ۋەتەن دېدىم، بۇ يولدا كەتتىم،
ماڭغان يولنى تەرك ئەتمىدىم.
تارتقان جاپا ـ كۈلپەتلىرىم كۆپ،
چارچىسامۇ پەرق ئەتمىدىم.

ئەجەل مېنى پات ـ پات مارايدۇ،
تۈز كەتمەيدۇ ماڭغان يوللىرىم.
«نېمىشكىمۇ ئۇيغۇر بولغانسەن»
دەپ سورايدۇ بەزى دوستلىرىم.

ئۇيغۇرلۇقنى مەن ئىستىمىدىم،
مېنى ئاللاھ ئۇيغۇر ياراتتى.
ئۇيغۇر سۈتى ئەمدۈردى ماڭا،
ئۇيغۇرلارنىڭ سېپىگە قاتتى.

ئۇيغۇرلۇقنىڭ گۇناھلىقىنى
ئاستا ـ ئاستا ئۆستۈم ئۆگەندىم.
ئۇيغۇرلارنىڭ دۈشمەنلىرىگە،
مەنمۇ پىچاق بولۇپ بىلەندىم.

بۇ كۈرەشلەر قىيىن ـ خەتەرلىك،
دۈشمەن پىلدۇر، بىزلەر چۈمۈلە.
بىز مۇش ئاتساق تۇيمايدۇ دۈشمەن،
دۈشمەن تەپسە يەر ـ كۆك زىلزىلە.

ئەي، دۈستلىرىم كۈلمەگلار ماڭا،
دۈشمەنگە تەڭ كېلەلەمدۇ دەپ.
ئەگەر پەمىڭ ـ پىلانىڭ بولسا،
سېۋەتتە سۇ توختىتار سەۋەب.

ئاڭلىغانمۇ پىل ۋە چۈمۈلە
مۇجادىلە ئەپسانىسىنى
چۈمۈلىنىڭ پىلنىڭ بۇرنىغا
كىرىۋېلىش ھېكايىسىنى.

مېڭىپ ـ مېڭىپ چۈمۈلە پىلنىڭ
مېڭىسىگە كېلىپ توختىغان.
غىدىقلىغان چۈمۈلە تىنماي،
پىل يېرىدە توختىيالمىغان.

مېڭىسىدە راھەتسىزلىك بار،
كېچىلىرى ئۇخلىيالمىغان.
قوتىرىغان ئورمانلاردا پىل،
ئۇسسۇمىگەن دەرەخ قالمىغان.

ئۇسە - ئۇسە تاغۇ - تاشلارغا،
پىل يىقىلغان ھوشىدىن كېتىپ.
غەلىبە قىلغان چۈمۈلە ئاخىر،
كاتتا پىلنىڭ جېنىنى ئېلىپ. . .

....

بۇ بىھۇدە ئۇرۇنۇش ئەمەس،
بىر كونا بۇنىڭ نەتىجىسى بار.
بىز ئاجىز - بۇ يۇرتنىڭ ئىگىسى،
بىزدە ۋەتەن ئەقىدىسى بار.

خار قىلىنغان مىليون يۈرەكتە،
يۇرت سۆيگۈسى تەخت قۇردىغۇ.
ھەتتا يايلاق، يېزىلارغىچە،
ئازادلىق! دەپ قەسەم قىلدىغۇ.

ئىستىگەنگە بېرىدۇ ئاللاھ،
نۇرغۇن ئىستەك رېئال بولدىغۇ.
ئىككى مىڭ يىل ۋەتەنسىز قالغان،
يەھۇدىلار دۆلەت قۇردىغۇ.

ئاسىيادىن ياۋروپاغىچە
قانات يايغان هونلار قەيەردە.
ياكى روما ئىمپىرىيىسىنىڭ
ئۆزى قېنى، ئىزلىرى نەدە؟

بۈگۈن بىز دەپ كۆرەگلىگەننىڭ،
ئەتىسىنى بىلەلەمسىلەر.
ياپونلارنىڭ كىچىك ئارالدا
قېلىشىنى كۈتەلەمسىلەر؟

قىشتىن كېيىن باهار كېلىدۇ،
تۈندىن كېيىن كۈندۈز بولىدۇ.
تەبىئەتنىڭ ھەقىقىتى بۇ،
هايات شۇنداق داۋام ئېتىدۇ.

كۆن كېلىدۇ ۋەتىنىمىزنىڭ
تامامىغا ئىگە بولىمىز.
بىزمۇ دۇنيا مىللەتلىرىدەك،
بەخت بىلەن قۇچاقلىشىمىز.

ۋىجدانىڭلار بىباھا ئۇرۇق

ئىپتىخارىم - ياش ئەۋلادلىرىم،
ۋىجدانىڭلار ئوخچۇپ تۇرىدۇ.
ۋىجدانىڭلار خەلققە ئىلھام،
ياۋغا قايغۇ بېرىپ تۇرىدۇ.

ۋىجدانىڭلار بەزەن سىلەرگە
زىيان - زەخمەت بېرىپ قالىدۇ.
گۈلنى ئۈزسەڭ تىكەنلىرى بار،
گاھى جانغا پېتىپ قالىدۇ.

بىلىسىلەر كېچىدە شامىمۇ،
ئۆزى كۆيمەي بەرمەيدۇ يورۇق.
سايدا تاش كۆپ، تېپىلماس گۆھەر،
شۇڭا ۋىجدان ئىگىسى ئۇلۇغ.

كۆپەيتىدۇ زېمىنىمىزدا،
ۋىجدانىڭلار بىباھا ئۇرۇق.
بۇ ۋەتەندە بايرام قىلىمىز،
ئۇرۇق يۇرتنى قاپلىسا تولۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئاللاھىم

ئاللاھىم، ساڭا بىر ئەرزىم بار،
بەلكىدە دۇئايىم ئورۇنسىز.
چارىسىز گۇناھكار قۇلۇڭمەن،
مەسىلە يېشىلمەس سېنىڭسىز.

بىزگە يەر بېرىپسەن بىپايان،
چۆلى كۆپ، سۈيى ئاز، ھوسۇلسىز.
ھاكىمدۇر بۇندا چۆل ئىقلىمى،
بۇ يۈزدىن ۋادىلار ئۈنۈمسىز.

ئىنسانى لايىغەزەل، بىغەمرەك،
روھىمۇ زېمىندەك ئۈنۈمسىز.
تەقدىرى نە ھالدا بىلمەيدۇ،
نۇرغۇنى نادان ۋە بىلىمسىز.

ئىچىدىن پادىشاھ چىقارتتىڭ،
باش تارتتى، ئىتائەت ئەتمىدى.
سەن بەرگەن زېمىننى ياشنىتىش
ۋە قوغداش قولىدىن كەلمىدى.

بەلكىدە كەچۈرۈم قىلمىدىڭ،
تارىختا ھېسابسىز خاتاسى.
خارلىقتا ھايۋاندىن پەرقى يوق،
كۆرگىنى خاتانىڭ جاپاسى.

ئاللاھىم، بۇ جاندىن جاق تويدۇق،
بۇ ۋەتەن بىز ئۈچۈن قىيامەت.
ئارزۇيۇم تۆپ - يەكۈن جىھاتتۇر،
ئەيلىگىن قەۋمىگە ھىدايەت.

قورقۇدىن قەلبىنى ئازاد ئەت،
روھىغا ئاتا قىل شىجائەت.
ياشىساق ئىنساندەك ياشايلى،
ئەلادۇر قۇللۇقتىن شاھادەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھېيتكار گۇۋاچى

ھېيتكار جامى قەدىمى ئەسەر،
ئۇزاق تارىخ گۇۋاچىسى ئۇ.
ئۆتتۈپ تۇرغان ھادىسىلەرگە،
شاھىت بولدى بۇگۈن كېچىمۇ.

قارشىسىدا ئېسىل رېستوران،
توي چىللىقى زىياپىتى بار.
كاشغەرنىڭ ئەڭ مۆتىۋەرلىرى
ۋە ھۆكۈمدار كىشىلىرى بار.

كۆرمىگەنلەر قىياس قىلالماس،
كاشغەردە توي زىياپىتىنى.
ئۇلۇغلايدۇ مىللى ئەنئەنە،
داستىخاننىڭ كارامىتىنى.

مەشھۇر بولغان مەزەلىرى بار،
قاراخانلار زامانلىرىدىن.
مۇمكىن بولسا تېتىپ كۆرسىلەر،
دۇنيا ئەھلى تائاملىرىدىن.

تارتىلىدۇ قويۇق - سۇيۇقلار،
تارتىلىدۇ ھەر خىل كاۋاپلار.
تارتىلىدۇ مېۋە - چىۋىلەر،
پەتنۇسلاردا قەنۇ - ناۋاتلار.

سەنئەت دېسە مۇقام يۇرتى بۇ،
ۋە سامانىڭ ئانا ماكانى.
زىياپەتتە چېلىنغان سازلار،
ئەللەيلەيدۇ يەرۇ - سامانى.

ئىنسانلارنىڭ يۈزىدە كۈلكە،
رەڭدار، گۈزەل كىيىم - قىياپەت.
غەمدىن خالاس قىز ۋە يىگىتلەر،
كۆزلىرىدە بەخت - سائادەت. . .

....

ھېيتكار جامى يان تەرىپىدە،
ئۇيقۇسىغا چۆمگەن كوچىلار.
بىر بۇرجەكتە - قاراڭغۇلۇقتا،
قىمىلدىغان بىر كۆلەڭگە بار.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىرگە ئادرېسى

ياش بىر ئايال ئۈستىۋېشى كىر،
بەزى - بەزى مۈگدەپ قالىدۇ.
ئالدىدىكى ئۈچ بالىسىنى،
ئېتىكىدە ئورىۋالىدۇ.

چىرايىدىن ئۆچكەن تۇيغۇلار،
ھاياتىدىن بەزگەن ھالى بار.
ئانا باقار ئۇماقلىرىغا،
مىشىلدىشىپ ئۇخلار بالىلار.

ئۇلار بىزەڭ تىلەمچى ئەمەس،
پەيغەمبەرنىڭ ئەتىۋالىرى.
بىر شەھىدنىڭ ئائىلىسى ئۇ،
ئۇ ئالەمنىڭ بەختىيارلىرى.

ئەمما شۇئان كېتەر يېرى يوق،
خەق ئالدىدا ئېتىبارلىرى.
چېكىنىدۇ ئۆيگە ئېلىشتىن،
شەھەردىكى ئەقرىبالىرى.

بەزەن كىچە قاراڭغۇلۇقىدا،
كىمدۇر بىر خەت تاشلاپ كېتىدۇ.
خەت ئىچىدىن چىققان پۇللارنى،
بىر - ئىككى ئاي خەجلەپ ئۆتىدۇ.

ھېچكىم ئىشقا ئالمايدۇ ئۇنى،
ئېيتالمايدۇ خەققە سىرىنى.
جەسىدىنى شەھىد ئېرىنىڭ،
بىلەلمەيدۇ نەدىلىكىنى.

ئۇدۇل كەلگەن يەردە تۇنەيدۇ،
يەر سېلىنچا، ئاسمان يېپىنچا.
بۇ مىللەتنى يەر يۇتارمىدۇ،
شەھىد نەسلى ئەسكە ئېلىنسا.

بىز سىلەرنى ئەھلى جامائەت،
توي - زىياپەت قىلما دېمەيمىز.
قىلىڭلارۇ، ئەمما سىلەردىن،
بىر ئاز ئىمان - ئىنساپ تىلەيمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

* *

ھېيتسكار جامى قەدىمى ئەسەر،
ھەر ۋەقەنى كۆرۈپ تۇرىدۇ.
ئەسىرلەرچە سۇكۇتتا ئەمما،
ھەق - ناھەقنى سېزىپ تۇرىدۇ.

بەلكى ئەتە بولىدۇ زەپەر

زىيانلىقتۇر مىللى پوچىلىق،
چۈشكۈنلۈكمۇ ئۇنىڭدىن بەتەر.
پۈتكۈل مىللەت بىلسۇنكى شۇنى،
يوللار قىيىن، دۈشمەنلەر زەھەر.

كۆرگەن سانسىز تەجرىبىمىز بار،
قىسقا ئەمەس بىز ماڭغان سەپەر.
بىز بىلەن تەڭ كېلىشۋاتىدۇ،
سايىمىزدەك ئەگىشىپ خەتەر.

ئاشالمايمىز غاردىن، داۋاندىن،
تەندە قۇۋۋەت بولمىسا ئەگەر.
بىز ئويلايلى ئۇزاقنى ئەمما،
بەلكى ئەتە بولىدۇ زەپەر.

ئايرىلدىم سەندىن

يۇرە - يۇرە ئايرىلدىم سەندىن،
بىلە - بىلە ئايرىلدىم سەندىن.
كۆيە - كۆيە ئايرىلدىم سەندىن،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

تۇنجى سۆيگۈ كۆرگىنىممۇ سەن،
مېنىڭ تۇنجى سۆيگىنىممۇ سەن.
ئاشىق بولۇپ كۆيگىنىممۇ سەن،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

ئايرىلىشىم ئۇنۇتۇش ئەمەس،
دەرد - ئەلەمدىن قۇتۇلۇش ئەمەس.
باشقىسىغا يولۇقۇش ئەمەس،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

كۆزلىرىمدە سىمالىرىڭ بار،
خاتىرەمدە ئىمالىرىڭ بار.
بوينۇمدا ھەم تۇمارلىرىڭ بار،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

مېنىڭ بەختۇ - سائادىتىم سەن،
ھەقىقىتىم - ئادالىتىم سەن.
ئىپتىخارىم - ئىناۋىتىم سەن،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

ئەھدىم يەنە ساڭا كېلىشتۇر،
ھاياتىمنى ساڭا بېرىشتۇر.
سېنىڭ بىلەن مەڭگۇ قېلىشتۇر،
سۆيە - سۆيە ئايرىلدىم سەندىن.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبكىتى
www.uyghurkitap.com

رەببىم...

بۇ يۇرت بىزگە دوزاخ بولدى بېقىپ بىر كۆلمىدىڭ رەببىم،
سائادەت تاپمىدى بۇ ئەل ۋە يا يوق ئەتمىدىڭ رەببىم.

تېخى ئۇن ئالتە ياشتا ئىدىم قېنىمغا بىر كېسەل بەردىڭ،
يېشىم ئاشتى ـ يۇ، ئەللىكتىن چىگىشنى يەشمىدىڭ رەببىم.

قۇلايمۇ بۇ قەدەر يۈكنى يۈدۈپ يۈرمەك بۇ بەندەڭگە،
ھېسابسىز، گاسۇ كور دىلغا نۇرۇڭنى سەپمىدىڭ رەببىم.

ياراتمىشسەن بۇ تۇپراق قوينىدا مىليونلىغان ئۇيغۇر،
ئۇنىڭ ئىشقىنى ھەركىمگە نېچۈن تەڭ بەرمىدىڭ رەببىم.

بېقىپ قان لەيلىتىپ تۇرغان زېمىنغا، تاقىتىم ـ تاقتۇر،
ئۇ قان تۆككەن قارا كۆچنى ياشاتتىڭ، ئەزمىدىڭ رەببىم.

جاھالەتنى سۆكۈپ باقتۇق، قېلىچلار ئوينىتىپ باقتۇق،
ھالاك بولدۇق، شەھىد بولدۇق، زەپەر كۆرسەتمىدىڭ رەببىم.

شەھىد پۇشتى يېتىم - تۇلنىڭ دۇئاسى راست قوبۇل بولسا،
دۇئا ئەتتۇق، دۇئا ئەتتۇق... ئەجابەت ئەتمىدىڭ رەببىم.

ئازايدى سانى شۇڭقارىڭ، خەلق سەرسان، يۇرۇپ قالدى،
يەنە قان دەيدۇ ئەجدەرھا، يولنى كەسمىدىڭ رەببىم.

ئامانەت ئەتتى بۇ قەۋمىڭ ئۆزىنى بىزرە - يولۋاسقا،
ئۇنى مۆمىن ياراتتىڭ - يۇ، ھىدايەت ئەتمىدىڭ رەببىم.

يىلاننى قويندا ساقلاپ ساۋاب ئىزدەر ئېزىز خەلقىم،
ساقاللىق بۇ بوۋاقلارغا ئەقىل بەخشەتمىدىڭ رەببىم.

قۇلۇڭغا تەس، ساڭا مۇتلەق، ئاتا قىل بىزگە نۇسرەتنى،
ئادالەت شەمشىرىنى بىر قېنىدىن چەكمىدىڭ رەببىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

«بولمايدۇ» نىڭ مەنىسى بۈيۈك

ئەي، مەزلۇم مىللەتنىڭ مۆتىۋەرلىرى،
سىلەرگە بىر سۆزنى دېمەي بولمايدۇ.
«بولمايدۇ» ئەپسۇسكى لۇغىتىمىزدا،
بۇ سۆزگە تەكرار كۈچ بەرمەي بولمايدۇ.

«بولمايدۇ» سۆزىنى مەشىق قىلىڭلار،
«بولمايدۇ» نىڭمۇ ئېتىبارى بولسۇن.
«بولمايدۇ» نى بىزگە ئۇنۇتتۇرغانلار،
«بولمايدۇ» كۈچىنى ئېسىگە ئالسۇن.

چۈنكى بۇ ھاياتنىڭ مەنتىقى شۇنداق،
«بولىدۇ» نىڭ يەنە «بولمايدۇ» سى بار.
«بولىدۇ» ئەللىك يىل بەك كۆپ دېيىلدى،
«بولمايدۇ» نىڭ قايتا تىرىلگۈسى بار.

ۋاراقلاپ كۆرۈڭلار كەچمىش تارىخنى،
«بولمايدۇ» كۆپلىگەن داھى ياراتقان.
ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىرى ماۋ زېدۇڭ،
ئۆزگە بىر مىليارد ئىنسان قاراتقان.

«بولمايدۇ»نى نوقۇل دەڭلار دېمەيمەن،
هەر سۆزنى ئورنىدا قوللانغان تۈزۈك.
«بولمايدۇ» ئۇنتۇلغاچ بەدەل بىھساب،
بىزگە «بولمايدۇ» نىڭ مەنىسى بۈيۈك.

بىر كۆنى سەن بىلەن قوچاقلىشىدۇ

يۈزلىگەن ئىلىم ئەھلى ھەر دۆلەتتە،
ئەڭ ئالىي ئىلمى ئۈنۋان ئېلىپ قالدى.
ۋەتەنگە كېتەي دېسە خىتاي يامان،
ئوقۇشنى پۈتتۈردى ـ يۇ، تىنەپ قالدى.

بىھاجەت سۇغا، دېڭىز ـ ئوكيانلار،
تامچىلار دېڭىزلارغا سىڭىپ كەتتى.
ئەسلىدە سۇغا تەشنا تەكلىماكان،
تېخىمۇ سۇسىزلىقتىن قۇرۇپ كەتتى.

يۇرت ـ ۋەتەن ئۇلارغا، ئۇلار ۋەتەنگە
ئۇزاقتىن ئۆز ئارا تەشنا باقىدۇ.
يۇرت سۆيەر يۈرەكلەر تۈيغۇسىز ئەمەس،
ھىجران ھەسرىتى تولۇپ ئاقىدۇ.

ئۇلار ئۆز خەلقىنىڭ ئارزۇ ـ ئۈمىدى،
قانداقمۇ يۇرتىدىن يىراقلىشىدۇ.
ۋەتىنىم پەخىرلىك پەرزەنتىڭ ئۇلار،
بىر كۈنى سەن بىلەن قوچاقلىشىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاللاھنىڭ ھېكمىتى جىلۋىلىنىدۇ

يايغاندا تاۋۇس قۇشى قۇيرىغىنى،
ئىنساننىڭ كۆزىنى قاماشتۇرىدۇ.
غەلىتە ئاۋازدا غىقىلداشلىرى،
ئەپسۇسكى كۆڭۈلگە غەشلىك بېرىدۇ.

بۇلبۇلنىڭ ساداسى يۇرەككە داۋا،
سايرىسا ئىنساننى مەمنۇن ئېتىدۇ.
زوقلىنىپ ئۇنىڭغا باقماقچى بولساڭ،
كۆرگىنىڭ كۆرۈمسىز قۇچقاچ بولىدۇ.

نەقەدەر مۇكەممەل بولغان بولاتتى،
بۇلبۇلنىڭ ساداسى تاۋۇستا بولسا.
ۋە ياكى تاۋۇسنىڭ ئۇ گۈزەللىكى،
ئاشقلار كۈيچىسى بۇلبۇلدا قالسا.

ھەيرانمەن دۇنيانىڭ يارىلىشىغا،
بىرىدە بولغىنى باشقىسىدا يوق.
ھەر شەيئى ئىنساننى ئويغا سالىدۇ،
دېمەككى ئاللاھنىڭ ھېكمىتى ئۇلۇغ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

تېگىگە يېتەلمەس بۇ كارامەتلەر،
ئەقىل ئىگىسىگە دەرس بېرىدۇ.
تەبىئەت قوينىدا ھەر مۆجىزىدىن،
ئاللاھنىڭ ھېكمىتى جىلۋىلىنىدۇ.

ساختا مۇجاھىتقا مەسلىھەت

ئاپىرىن ساڭا ئەي «ئۇيغۇر مۇجاھىت»،
قىتئەدىن قىتئەگە قېچىپ يۈرۈپسەن.
«دۇنيادا خىتاي يوق دۆلەت بارمۇ» دەپ،
ھەر كەتكەن يېرىڭدە سوراپ كۆرۈپسەن.

ئەگەر بۇ دۇنيادىن ئەمىن بولمىساڭ،
قاناتلار چىقىرىپ بۇلۇتلارغا قاچ.
ئۇنداق بىر مۆجىزە يارىتالمىساڭ،
ياخشىسى ئادەم يوق قۇتۇپلارغا قاچ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ھېچكىم پوستا مۆكدەپ قالمىسۇن

جۇڭگو ـ چاڭجياڭ دەرياسى شۇئان،
سۇرئەت بىلەن ئەزىم ئاقىدۇ.
بىر كۈن بەلكى تاشقىن بولىدۇ،
يا ئاپەتتىن قۇرۇپ قالىدۇ.

شۇ چاغ بىزگە پۇرسەت كېلىدۇ،
بىز دوستلارنى كۈتۈۋالىمىز.
تارىخلاردىن بىرى يوقاتقان
مۈلكىمىزنى تېپىۋالىمىز.

بىزگە تەدبىر ۋە سەبىر لازىم،
كۈچ بىھۇدە خوراپ كەتمىسۇن.
بارلىقىمىز ئەتىمىز ئۈچۈن،
ھېچكىم پوستا مۆكدەپ قالمىسۇن.

ئېسىڭدە تۇت ئاپتاپپەرەسلەر

بارغان يەردە شىكايىتىڭ شۇ،
«قانداق ئۇيغۇر يارالغاندىمەن»
گەپ باشلايسەن ئۆز مىللىتىڭگە،
پۈتمەيدىغان نەپرىتىڭ بىلەن.

ئەي، تۇز كورلار نامايەندىسى،
ئېيتقىن، ئۆزۈڭ قانچىلىك نېمە؟
ئۇيغۇر ساڭا نېمىلەر بەردى،
سېنىڭ ئاڭا بەرگىنىڭ نېمە؟

بىر چۈشىنسەن مىللەت ئالدىدا،
بار - يوقلىقىڭ بىلىنمەس پەقەت.
خىجىل قىلسا ئۇيغۇرلۇق سېنى،
ئۇيغۇرلۇقتىن دەرھال چىقىپ كەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

شۇ ئەھۋالدا قالدىمۇ ئۇيغۇر،
سەن جېنىڭدا نومۇس قىلغۇدەك.
ئىكەك بولدۇڭ سەنلەر،

سەن بىلەن
ئىككىلەندى بۇ ئېزىز مىللەت.

دەردى ئازمۇ ئۇيغۇر دېگەننىڭ،
ھەر تەرەپتە ئەجەل تورلىرى.
ئۆز ئىچىدە مۇناپىقلىرى،
تېخى سەندەك تۆھمەتخورلىرى.

ئاسىيانىڭ ھامىسى بولغان،
مۇھەممەدنىڭ ئۇممەتلىرى بۇ.
ئىنسانلارغا ھۆرلۈك ياراتقان،
ئوغۇزخاننىڭ ئەۋلادلىرى بۇ.

ئېسىڭدە تۇت ئاپتاپپەرەسلەر،
ئۇيغۇرغىمۇ قۇياش تۇغىدۇ.
مىللىتىدىن نومۇس قىلغانلار،
نومۇسقا غەرق بولىدۇ.

ئوغلاقنىڭ سۈنى بۇلغىشى
(مەسەل)

تاغ ئىچىدە خىلۋەت جىلغىغا،
سۇ ئىچكىلى بۆرە كېلىدۇ.
خېلى ئۇزاق تۆۋەن تەرەپتە،
سۇ ئىچكەن بىر ئوغلاق كۆرىدۇ.

قورسىقى ئاچ بۆرىنىڭ بىردىن
ئىشتىھاسى ئەقىل بېرىدۇ.
- ھەي، ھاماقەت سۈنى بۇلغىما،
دەيدۇ بۆرە ئاگا يۇرىدۇ.

ساددا ئوغلاق سۇ ئىچىۋېتىپ،
- سەن باشتا، مەن ئاياغدا دەيدۇ.
- مېنى تېخى يالغانچى دەمسەن،
دەيدۇ بۆرە ئوغلاقنى يەيدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

مەجھۇل تۇيغۇلار

ئەي، ئاللاھىم نېمە ئازاب بۇ،
مېنى قىلدىڭ ئۇلاردىن بىرى.
ياراتمىدىڭ ئۇلارنى مەندەك،
ياكى مېنى ئۇلاردىن نېرى.

مەجبۇرلايدۇ ئۆز قەۋمىم مېنى،
ئۆزى بىلەن كوچىلاشقىلى.
بەزىدە قان ئاغزى - بۇرنىمىز،
جان بېرىمىز بەز تالاشقىلى.

ئۆزىمىزنى ماختاشقا كەلسەك،
كۆككە سىغماس بىز ئاتقان پاختا.
يۇرت سۆيۈشتە ئىگە ئەمەسمىز،
ئىت يالاقنى سۆيگەن ساۋاتقا.

بىزدە دۇنيا چېمپىيونى يوق،
چېمپىيون بىز ھاماقەتلىكتە.
خەق دۇئاچى بىر - بىرى ئۈچۈن،
بىز ئۆز ئارا تۆھمەتچىلىكتە.

باقماي تۇرۇپ تەسلىم بولىمىز،
مىلتىق تۈگۈل كۆسەي تەڭلىسە.
دۈشمەن كۆرمەي مەغلۇپ بولىمىز،
زەربە ئۇرۇپ بىر - بىرىمىزگە.

ھىدايەت قىل بىزلەرنى يا رەب،
قەلبىمىزگە نۇرىڭنى تارات.
بىزنى بىزدىن ھىمايە قىلغىن،
ياكى بىزنى قايتىدىن يارات.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

نەسىھەتكوي شائىركەن دىمەك

ئوقۇپ پارچە - رۇبائىلارنى،
نەسىھەتكوي شائىركەن دىمەك.
بىر مۇسىبەت مىڭ نەسىھەتتىن،
ئەلا بولۇر دەپتىكەن پەرەڭ.

ئويلىغاننى يازدىم ئەسلىدە،
بەك خوشۇم يوق نەسىھەت بىلەن.
مىسرالارنىڭ تەمىنى تېتىڭ،
بىلگەنگە بال مەرىپەت دېگەن.

يارىلانغان ياشلىق ھاياتىم،
دۈشكەلەنگەن ئەزىيەت بىلەن.
دەشنام يېگەچ ناھەقچىلىكتىن،
دوستلۇق قۇرغان ھەقىقەت بىلەن.

كۆرگەنلىرىم چېچىمدىن تولا،
خامان، خامان سەۋدالىرىم بار.
ئەللىك يىللىق ھايات دېڭىزدىن،
سۈزۈپ ئالغان جەۋھەرلىرىم بار.

ئۆلچەنمەيدۇ ئىنسان قەدىرى،
باي يا يوقسۇل بولۇشى بىلەن.
ئايىغىڭدا دۇنيا تىرىشساڭ،
ياراتقانىنىڭ قوللىشى بىلەن.

باي دېمەيمەن ئۆزۈمنى ئەمما،
مىسرالاردا بايلىق ياتىدۇ.
قەبرە ئەمەس دىللارغا كۆچمەك،
مىڭ ئۆمۈرگە يېتىپ ئاشىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بىردىنبىر تورى
www.uyghurkitap.com

تۇرغۇن ئالماسنىڭ ۋاپاتىغا

شەخسنى كۆيلىمەك ئادىتىم ئەمەس،
بۇ ئەھدىم پەقەتلا سەندە بۇزۇلدى.
ئۆمرۈڭدە قىلمىدىڭ شۆھرەتكە ھەۋەس،
شۆھرىتىڭ قىتئەلەر ئارا تونۇلدى.

ئەي، قوتلۇق ۋەتەننىڭ قەھرىمان نەسلى،
يېڭىلگەن مىللەتنىڭ يېڭىلمەس ئوغلى.
ئۈمىدسىز دىللارنىڭ ئەي باھار پەسلى،
ئىگىسىز خەلقنىڭ ئىگىلمەس ئوغلى.

خەلقىڭنىڭ چىلىسى سىنىڭ ھاياتىڭ،
چەكتىڭ كۆپ مۇشەققەت نالە قىلمىدىڭ.
دۈشمەننى چۆچۈتتى ھەربىر قارارىڭ،
ۋىجدانىغا مۇخالىپ يولغا كىرمىدىڭ.

سۈرگۈنلەر، يەكلەشلەر، تۈرمە ـ قەپەسلەر،
ئىرادەڭ ئالدىدا بىچارە قالدى.
ئۆلۈمگە يۈزمۇ يۈز كەلگەن نەپەسلەر،
بېشىڭ تىك، بېقىشىڭ نۇرانە قالدى.

سەكراتتا ياتقانغا بېرىلگەن قاندى،
ئۇ «ئۇيغۇر تارىخى» بۈيۈك ئەسىرىڭ.
تارىختىن ساقلانغان تارىخى شاندى،
ئۇ شانغا جان بەرگەن سىنىڭ قەلىمىڭ.

بىر تۇرغۇن ئالماسنى كۆپ كۆردى بىزگە،
قەلەمگە قارشى مىلتىق قاراتتى.
شان ـ شەرەپ ياغدۇردۇڭ شەرىپىمىزگە،
بىر تۇرغۇن مىڭلىغان ئالماس ياراتتى.

ئاداققى خەتەردىن بىز ئۆتمەكتىمىز،
تۈن قانچە قارايسا يورۇقلۇق يېقىن.
بىزگە تەس ئايرىلماق سىنىڭدەك ئەردىن،
توختىماس سەن بىلەن ئويغانغان ئېقىن.

بۇ يولدا ياشىدىم، بۇ يولدا ئۆلەي

«ئىستانبۇل دۇنيانىڭ جەننىتى شەھەر،
يېشىللىق دۇنياسى ئاناتولىيە.
بۇ ۋەتەن سىڭىندۈر، غۇرۇرلان دوستۇم،
قۇچىقى ئوچۇقتۇر تۈرك ئەللىكە.

خانتەڭرى تەرەپكە ھەسرەتلىك بېقىپ،
يۇرتۇم دەپ يىللارچە چەكمىگىن پىراق.
قوم باسقان ماكانىڭ ئۇزاقتا قالدى،
چۆللەرنى ئۇنۇت، بۇ گۈزەللىككە باق».

«ئەي، دوستۇم، ھېس ئەتكىن تۇيغۇلىرىمنى،
ھەركىمگە ۋەتىنى - ئانا دېمەكتۇر.
ياشىغان يېرىڭنىڭ سۆيگۈسى باشقا،
تۇغۇلغان يۇرتۇڭنىڭ مېھرى بۆلەكتۇر.

بالىنىڭ ئانىغا سۆيگۈسى شەرتسىز،
ئانىنىڭ ئەيىۋى كۆزگە كۆرۈنمەس.
دۇنيادا ئەڭ گۈزەل، مۇكەممەل ئانا،
ئانىنى ئەۋلادى باشقا چۈشەنمەس.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ھەقلىق سەن، تەقدىرۇ قىسمەت تۆپەيلى،
ئەڭ گۈزەل شەھەردە ياشاپ تۇرىمەن.
بىراق بۇ ئاللاھتىن بېرىلگەن ئىشىق،
بۇ ئوتنىڭ ئىچىدە يېنىپ كۆيىمەن.

باقىمەن ئاسماندەك سۈزۈك دېڭىزغا،
ئەكسىدە بىپايان چۆلنى كۆرىمەن.
ماشىنا ئېقىنى ئىچرە يوللىرىم،
ئۆيۈمدا توپىلىق يولدا كېزىمەن.

سارايدەك رېستۇران زىياپىتىدە،
خىلمۇخىل تائامغا كۆزۈم قارايدۇ.
ۋە لېكىن بۇرنۇمغا ئانام پۇشۇرغان
مىزىلىك زاغىرنىڭ ھىدى پۇرايدۇ.

قۇملۇقنىڭ چېتىدە بوستانلىق يېزام،
ئۇ يەردە خىتاينىڭ جەبىرلىرى بار.
بالىلىق خاتىرەم قالغان زېمىن ئۇ،
دادام ۋە ئانامنىڭ قەبرىلىرى بار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سۆيىمەن يۇرتۇمنىڭ چۆل - جەزىرىنى،
سۆيىمەن يايلىقى، بوستانلىقىنى.
سۆيىمەن سۇيىنى، ئورمانلىرىنى،
سۆيىمەن گىياسىز تاقىر تېغىنى.

ئىختىيار ئۆزۈمنىڭ ئىلكىدە ئەمەس،
يۈرىكىم يۇرتۇمغا سوقۇپ تۇرىدۇ.
سوقىسىغۇ مەيلىغۇ كېچە - يۇ كۈندۈز،
كاۋاپتەك پىژىلداپ كۆيۈپ تۇرىدۇ.

روھىمنى، زېھنىمنى ئالغان كېسەل بۇ،
بۇ ئاشىق ئۆمرۈمنى ئىشغال ئەيلىدى.
يۇرتۇمنى بىر مىنۇت ئۇنۇتالمىدىم،
دەرد چەكتىم بىر كۈنۈم راھەت ئۆتمىدى.

كۈچ - قۇۋۋەت ئاللاھتىن بولمىسا ئىدى،
بۇ ئېغىر يۈكلەرنى كۆتۈرەلەمتىم.
مىللىتىم ئىچىدىن چىققان مەلئۇنلار
ئەزىيەتلىرىگە چىدىيالامتىم.

مەن بايلىق، گۈزەللىك پىشىدە ئەمەس،
قوي دوستۇم بېشىمغا كەلگەننى كۆرەي.
يۇرتۇمنىڭ ھۆرلۈكى غايەمدۇر مېنىڭ،
بۇ يولدا ياشىدىم، بۇ يولدا ئۆلەي».

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ۋە لېكىن...

خەلقىمنىڭ بەزىدە بىخۇتلىششى،
يىلان ئۆگىسىغا قولىنى سېلىشى.

سەپەرگە باشقىلار ئۇچاقتا چىقسا،
ئاتامدىن قالغان دەپ ئاتلىق مېڭىشى.

بىر يىللىق ھوسۇلنى كەلكۈنگە بېرىپ،
سائەتلىك ئۇيقۇدىن ھوزۇرلىنىشى.

ئۆيى ئوغرىلانسا خىيالىدا يوق،
قولىغا تىكەن كىرسە پەريات قىلىشى.

ئەجەل پىچىقىنى ئىزدىگەن قويدەك،
قوشخانىغا ئۆزى كېتىپ قېلىشى.

بىباھا جېنىغا يەتكەندە خەۋپ،
ئەزرائىل ئالدىدا شەپقەت تىلىشى.

ئۆزگە گۆر - كېپەن ھازىرلىغانلار
شەنگە ساز چېلىپ، ناخشا ئېيتىشى.

ئەگەر ئەيۋىنى يۇزگە سالساڭ،
سېنىڭدىن بىر ئۆمۈر نەپرەتلىنىشى.

ئويلىسام قەلبىمدە يارا ئاچىدۇ،
نەسىھەت قىلدىڭمۇ بىزار بولۇشى.

ۋە لېكىن، ھەممىنى ئۇنتۇلدۇرىدۇ،
بىر قېتىم بوۋاقتەك تاتلىق كۈلۈشى.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئازادلىق مارشى

بىز ۋەتەننىڭ پەرزەنتى،
ۋەتەن ئۇچۇن ياشايمىز.
نومۇسنى قوغداشقا،
ئۆمرۈمىزنى ئاتايمىز.

نەقرات يۇرت سۆيگۈنى ئاقلايمىز،
ساقا مەھكۇم باقمايمىز.

نىشانىمىز ئازادلىق،
ئۇنى تىلەپ ئالمايمىز.
ئۆلۈم ئەلا قۇللۇقتىن،
دۈشمەنگە قۇل بولمايمىز.

نەقرات يۇرتنى نۇرغا بۆلەيمىز،
ياكى ئۆلۈپ تۈگەيمىز.
ئىلگىرىلەش بار، قايتىش يوق،
يا ئۆلۈم يا ئازادلىق.
ۋەتەن ياۋدىن قۇتۇلماي،
بىزگە هارام هاياتلىق.

نەقرات   قولغا کەلمەي ئازادلىق،
ياشنىمايدۇ ھاياتلىق.

بىزگە ئەجداد مىراسى،
بەش مىڭ يىللىق دىيار بۇ.
ئازاد ياشاش مەڭگۈگە،
مىللەت بەرگەن قارار بۇ.

نەقرات   ياشىساق ھۆر ياشايمىز،
ھۆرلۈككە جان ئاتايمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

مەن سەندىن سېنى سورىدۇم

ھەر دائىم،
مەن سەندىن سېنى سورىدۇم،
بىلمەن، دېدىڭ.
ھاياتىڭ بويى،
مەن كىم؟
ئۆزۈمنى بىر بىلەي دېمىدىڭ.
سەنمۇ بەئەينى ئاتاڭغا ئوخشاش،
ھېچ نېمە بىلمەيلا ئۆمۈر تۈگەتتىڭ.
بالىلىرىڭ قالدى.
ئۇ سەبى - مۇبارەكلەرگە
ۋەسىيىتىڭ نېمە بولدى؟
نېمە ئۆگەتتىڭ؟
ئېسىت...
ئېسىت...
ئېسىت...
بىر قېتىم كەلدىڭ بۇ دۇنياغا،
بىر قېتىم كەتتىڭ؟

كەلدىڭ ئەمما،
كەلمىگەندەك،
ۋە ياكى كۆلەڭگۈدەك شەپىسىز كەچتىڭ.
بۇ ئالەمگە،
كەلگىنىڭ، كەتكىنىڭ ھەقىقەت بولسا،
بالىلىرىڭنىڭ كۆز ياشلىرى سۈمكىن، دېمە،
كەچۈرۈلمەس گۇنادا كەتتىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مۇھەببەتنى سورىغانلارغا

مۇھەببەت نېمە دەپ سورايسەن مەندىن؛
ئاچچىق ۋە تاتلىقنىڭ يۇغۇرۇلۇشى.

بەزىدە نەپەسنىڭ توختىشى، بەزەن
يۈرەكنىڭ فونتاندەك ئۇرغۇپ ئېتىشى.

بەزىدە ئۆزۈڭنى سىزىسەن كۆكتە،
بۇ دېمەك بەختنىڭ قۇشتەك ئۇچىشى.

گاھ چاقسا قەلبىڭدە ھەسرەت چاقمىقى،
كۆزۈڭدە كۆرۈلۈر يامغۇر يېغىشى.

بۇلارنى ھاياتتا ياشىمىغان يوق،
مۇھەببەت، سۆيگۈ ۋە ھېس تۈيغۇ ئىشى.

مۇھەببەت بولمىسا ياشنامتى دۇنيا،
بولاتتى ھاياتنىڭ نورمال ئېقىشى.

سەۋەبى مۇھەببەت، بىلسەڭ قۇياشنىڭ،
سەھەردە چىقىشى، ئاخشام پېتىشى.

كۆڭلۈم

ۋەتەن دەپ ۋەتەندىن ئايرىلىپ چىقتىم،
بۇ يولغا مېنى سەن ئۈندىدىڭ كۆڭلۈم.
چىقتىم - يۇ، ۋەتەنسىز ئۇ كۈندىن بېرى،
ئەجبا بىر قېتىم كۈلمىدىڭ كۆڭلۈم.

تاغلاردەك مۈشكىلات ئاستىدا قالدۇق،
زەررىچە مەيۈسلۈك تۈيمىدىڭ كۆڭلۈم.
پۇتبولدەك تېپىشتى دوست - دۈشمەنلەر،
مېنى ھېچ جاۋابكار كۆرمىدىڭ كۆڭلۈم.

ۋە لېكىن، ھەر زامان سۈلغۈن ۋە مەيۈس،
گۈناھسىز مەھبۇستەك سۈكۈت قىلىسەن.
سىلكىنسە تۈزۈشتىن قورققان چېچەكتەك،
شەپىسىز، تىۋىشسىز يەردە كېزىسەن.

كۆپەيگەن ياراڭنى كۆپەيتىپ يەنە،
دەرد بىلەن ئۆزۈڭنى تىلغىما كۆڭلۈم.
ماتەملىك ئانىدەك تەنھا ئۇلتۇرۇپ،
كېچە - يۇ، كۈندۈزى يىغلىما كۆڭلۈم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قىزارغان گىردە...

كونا كوچىغا يېڭى كوچىلار،
ئەسكى مەلىگە كۆركەم مەلىلەر،
قوشۇلۇپ زورايدى بۇ بۈيۈك شەھەر.
كوچا ۋە يوللاردا موتۇر ساداسى،
ماشىنىلار لۆمشۈپ ئاقىدۇ.
يىللاردىن بېرى،
تەقدىرۇ تەلەي،
بۇ تاغلىق شەھەرگە كۈلۈپ باقىدۇ.
شەھەرنىڭ چېتىدە،
خارابىلىقتا،
ئەسكى تام تۈۋىدە بىرى ياتىدۇ.
ئۈچ كۈندىن بېرى،
بەزى ھۇشىدىن كېتىپ،
بەزى ھۇشىغا كېلىۋاتىدۇ.
قىزىتمىسى گاھىدا چۈشۈپ،
ۋەگاھىدا ئۆرلەۋاتىدۇ.
بۇ مەسۇم يىگىت،
ھە، ئۇنىڭ ئىسمىمۇ مەسۇم،

بەلكى،
ئۆيدىن ئۇزاقتا ئۆلۈۋاتىدۇ.

ئاستا ـ ئاستا ئېچىلدى كۆزى،
مۆجىزىمۇ بۇ،
ئېگىز قاپاق تېرەك ئۇچىدا،
قىزىرىپ پىشقان،
بىر گىردىنى كۆرۈۋاتىدۇ.
مەسۇم سۆيۈندى،
تەبەسسۇم قىلىشقا ئىنتىلدى ـ يۇ، ئۇ،
ئەمما ھالى يەتمەيۋاتىدۇ.
ھالسىز ـ ھالسىز يۇمۇلدى كۆزى،
قىزارغان گىردە،
سۇدا شەپىسىز ئۈزگەن بېلىقتەك،
ئۇنىڭغا يېقىنلاپ كېلىۋاتىدۇ.
مەسۇم قۇياشنى،
قىزىرىپ پىشقان،
دۈگىلەك گىردە دەپ ساناۋاتىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇچتە بىرى بۇ شەھىت شەھەرنىڭ
بوۋىسىنىڭ يايلىقى ئىدى،
تەكلىماكاننىڭ ئۇ بىر چېتىدىن،
چۆل كېزىپ،
تاغ ئېشىپ چىقىپ كېلىشى،
ئۇنتۇلغان مىراسىنىڭ تاماسىمىدى؟
زىدىلا،
ئۇنىڭ مەقسىتى،
بېشىغا بالالار ئاختۇرۇش ئەمەس.
ئارزۇ - نىيىتى،
پۇل تېپىش ئىدى،
سۆيگەن ئايالى،
ئىككى بالىسى - كۆز قارچۇقلىرىغا،
گىردىنى تويغۇدەك يېگۈزۈش ئىدى.
ھەممىنىڭ كۆزىدە چۇنكى بۇ شەھەر،
پۇلنىڭ بۇلىقى،
ياكى بولمىسا،
بۇ چەكسىز زېمىننىڭ قايمىقى ئىدى.
مەسۇمنىڭمۇ ھەم،
بەخت يولىدا
ۋۇجۇدىدىكى جىسمانى كۈچى،
ئۇنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بايلىقى ئىدى.

ئاھ، ساددا مەسۇم،
مەسۇم قەلب سەن.
ئۈرۈمچىدەك تاشلىق شەھەردە،
باغرى تاشلاردىن،
سېنىڭ ئۆچۈن ئىش چىقارمىدى؟
ئۆچ كۆندىن بېرى،
سۇ ئىچمىدىڭ، يا نان يېمىدىڭ.
سېنى يوقلاپ ھېچكىم كەلمىدى.
ساڭا ھەمرا بولۇپ،
ساڭا ئوخشاش سېنىڭ يېنىڭدا،
ئاچ ۋە ئاغرىق ياتقان ئىشتىنى،
دوختۇرلىرى ئېلىپ كېتىشتى.
بۇ ئىشلارغا ئەقلىڭ يەتمىدى،
ئوي - پىكىرلىرىڭ،
خۇددى چىگىش يىپتەك چىگىشتى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قىزارغان گىردە،
ئۇنىڭغا يېقىنلاپ كېلىۋاتىدۇ.
مەسۇم كۆزىنى،
دۇنياغا تەكرار ئاچالماس بەلكىم،
ئەمما بۇرنىغا،
مىزىلىك پىشقان گىردىنىڭ ھىدى،
گۇپۇلدەپ - گۇپۇلدەپ كېلىۋاتىدۇ.

ئاللاھ بىرەر بەلگە بىزدە يوقنى ئىستىسەك

باشلىرىمىز كىچىكلىدى، قالدى تۇخۇمدەك،
قورساقلار گۇمبەز.
دۈشمەنلەرگە بولدى جەننەت يۇرتىمىز شۇڭا،
بىزلەرگە قەپەس.
ئارىمىزدىن باشچى چىقسا بېشىنى ئىستەپ،
قېلىچ بىلەيمىز.
يات قول بىزنى كاچاتلىسا سانايمىز شىپا،
كۈلۈمسىرەيمىز.
مەسچىتلەردە بەسلىشىمىز مۇسۇلمانلىقتا،
ئاللاھ قۇلىمىز.
تاشقىرىدا ھۆكۈمەتنىڭ ئەمرى بۇ دەيمىز،
كاپىر بولىمىز.
تارىخ دېسە سۆز ئاچىمىز ھۇندىن - ئۇغۇزدىن،
قانات قاقىمىز.
بۈگۈن كىم سەن؟ دەپ سورىسا جاۋاب يېرىگە،
يەرگە پاتىمىز.
توي - نەزىرگە باغاق كەلسە پولو تەرەپكە،
تولۇپ ئاقىمىز.
كوچىلاردا قول ئۇزاتقان يېتىم - يېسىرگە،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تەتۈر باقىمىز.
ئۆلۈۋاتقان بىر قوشنىمىز ياردەم ئىستىسە،
بانا تاپىمىز.
بەش تىيىنلىق پايدا كۆرسەك دوزاخ تەرەپتە،
جاننى ئاتىمىز.
بىرسى بىزدىن بىپىپ كەتسە ئاللاھتىن ئاگا،
ئۆلۈم تىلەيمىز.
سۆزىمىزنى رەت قىلسا بىر پەرىشتىدەك قىز،
ئۇ بۇزۇق دەيمىز.
پويىز - پويىز ماللىرىمىز كېتىۋاتىدۇ،
خەۋرىمىز يوق.
بىر كۆچەتكە ئىككى قوشنا قان تۆكۈشىمىز،
سەبرىمىز يوق.
نە دە ئىدۇق، نەدە قالدۇق، قانچە تال قالدۇق،
بۇنى بىلەيلى.
ئاللاھ بىرەر بەلكى بىزدە يوقنى ئىستىسەك،
ئەقىل تىلەيلى:

تۇرۇڭلار! ئەي، مىغىلدىغانلار

تۇرۇڭلار! ئەي، جۇمۇلىدەك مىغىلدىغانلار.
ئىشلىدۇق دەپ سەھەر - ئاخشام قىمىلدىغانلار.
بىر - بىرىگە غەزەپلەنسە بۆرە مىسالى.
خىتاي كۆرسە يۇرەكلىرى جىغىلدىغانلار.

ۋەتەن كەتتى، ھوقۇق كەتتى، ئازادلىق كەتتى،
يۇرتىمىزدا نېمە بولسا ئالدى تۈگەتتى.
ئۇردى، سوقتى، دۇشكەللىدى كېچە - يۇ كۈندۈز،
باش ئەگكەننى قورقاق، يۈرەك كېسەللى ئەتتى.

يارىلىشتا ئەسلى ئادەم ئەمەسمىدۇق بىز،
ئادەم بولساق ئادەمدەك كۈن كۆرمەسمىدۇق بىز.
بىزنى ھايۋان كۆرگەن ۋەھشى ھايۋانغا قارشى،
شەنىمىزنى قوغداش ئۈچۈن ئۆلمەسمىدۇق بىز.

بىزنى، بىزنىڭ ھالىمىزنى دۇنيا بىلىدۇ،
ئەكتىمىزنى، سانىمىزنى دۇنيا بىلىدۇ.
يۇرتىمىزنى، تارىم، جوڭغار گاز دىگىزى ۋە
نېفىت ئۇلىپئانىمىزنى دۇنيا بىلىدۇ.

قولاي ئەمەس تەگرى تاغنى چوكىدا قىسماق،
قولاي ئەمەس تىرىكلەرنى تاۋۇتتا تۇتماق.
كېسىلسىمۇ يىلتىزىدىن كۆكلەيدۇ ئورمان،
قولاي ئەمەس چالا ئۆلۈك ئۇيغۇرنى يۇتماق.

بىزگە بىزدىن قاتىل تۇتتى، چامدا تۇزاق،
دېيىشىدۇ، ئۇيغۇر ئۆمرى قالمىدى ئۇزاق.
يوقالمايمىز، يوقاتمايمىز ھېچ نەرسىمىزنى،
ياشىسىلا بىزنىڭ مىللى روھىمىز بىراق.

*   *

تورغۇللار! ئەي چۈمۈلىدەك مىغىلدىغانلار،
خىتاي كۆرسە يۈرەكلىرى جىغىلدىغانلار.
سىلەر ئۇنداق ھالسىز ئەمەس، سىلەر دېگەندەك،
روھىدىكى كۈچ - قۇدرەتنى تونىمىغانلار.

قىزارسۇن

سەن قىزارما، سەن بىلەن يۈرمىگەنلەر قىزارسۇن،
قېلىچىڭغا بىلەي تاش بەرمىگەنلەر قىزارسۇن.

ئۇلار ئۇچۇن تەر تۆكتۇق، شەربىتىگە قان تۆكتۇق،
ئۆيى يانسا ئۇتقا سۇ تۆكمىگەنلەر قىزارسۇن.

ۋەتىنىم دەپ ۋەتەننى گۆش شىلىغاندەك شىلىپ يەپ،
ۋەتىنىمنىڭ دەردىنى چەكمىگەنلەر قىزارسۇن.

شەھىدلەردىن بىزلەرگە ئامانەتتى يېتىم - تۇل،
كۆرۈپ تۇرۇپ ئۇلارنى كۆرمىگەنلەر قىزارسۇن.

كۆيۈۋاتسا بوگونى، كۆيۈۋاتسا كەلگۈسى،
كۆرۈپ تۇرۇپ يۈرىكى كۆيمىگەنلەر قىزارسۇن.

جېنىڭ كۆردۇڭ ئۇلارنى، شەرتسىز سۆيدۇڭ ئۇلارنى،
ئۆزلىرىنى ئۆزلىرى سۆيمىگەنلەر قىزارسۇن.

مىللىتىم دەپ كۆيگەننى، ئاللاھىم دەپ ئۆلگەننى،
سەير ئېتىپ، نومۇستىن ئۆلمىگەنلەر قىزارسۇن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كېلىدۇ

چوبانسىز پادىلار تارقاق كېلىدۇ،
تارقاققا بالالار قات ـ قات كېلىدۇ.
بۆركۆتلەر قوغلانغاچ ماكانى تاغدىن،
قاغىنىڭ شاتلىقى قاق ـ قاق كېلىدۇ.
بۇلبۇللار ئېلىنغاچ قەپەزگە باغدىن،
پاقىنىڭ ناخشىسى غاق ـ غاق كېلىدۇ.
قەھرىمان نەسىللەر ئازايغاچ يۇرتتا،
ئون ئەردىن توققۇزى قورقاق كېلىدۇ.
شۇڭلاشقا بۆرىنىڭ ئاچقاندا قارنى،
كۆزىگە ھەر ئۆيغۇر ئوغلاق كېلىدۇ.
بىز خەقتىن ھالاۋەت سۈرمەك ئىستىگەن
ساپاسىز ئىنسانلار يالتاق كېلىدۇ.
ياراقسىز قالغاچقا پۈتكۈل ئاھالە،
ئەقىللىق باشلارغا سىرتماق كېلىدۇ.
ئۆلمەكتىن پۈتمىگەن ئەلدىن ئېسىمگە،
يىلتىزى ياشارغان توغراق كېلىدۇ.
ئانىلار ئۈستىدە ئاخىرقى ئۈمىد،
ئۇلارنىڭ قولىدىن تۇغماق كېلىدۇ.

قان ئاقتى، جان كەتتى ھەددى - ھېسابسىز،
ئەھدىمىز بۇ ئېزىز تۇپراق كېلىدۇ.
بېرىلگەن بەدەلگە بىر كۈن ئاخىرى،
ھاۋارەڭ ئاي - يۇلتۇز بايراق كېلىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى بىكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يېڭى بىر دۇنيا تۇغۇلۇۋاتىدۇ

يېڭى بىر دۇنيا تۇغۇلۇۋاتىدۇ،
كۆرۈلمىگەن مۆجىزىلەر كۆرۈلۈۋاتىدۇ.
يېتىم - يېسىرلەرنىڭ قەلبىدە ئۈمىد،
چىرايلىرى كۈلۈۋاتىدۇ.

يېڭى بىر دۇنيا تۇغۇلۇۋاتىدۇ،
بىزنى كاچاتلاۋاتقانلارنىڭ يۈزىگە
كاچاتلار ئۇرۇلۇۋاتىدۇ.
شۇڭا كىلەڭسىز يەلماۋۇزلار،
پەرىشان بولۇپ ئۈزۈلۈۋاتىدۇ.
يالغان كۈلۈشكە ئىنتىلىدۇ - يۇ،
قاپاقلىرى تۈرۈلۈۋاتىدۇ.

يېڭى بىر دۇنيا تۇغۇلۇۋاتىدۇ،
كونا خەرىتىلەرنى تەكرار سىزىشقا،
يېڭىدىن ئېھتىياج تۇغۇلۇۋاتىدۇ.
بۇ غايە ئۈچۈن،
تەپەككۇرلار سۈرۈلۈۋاتىدۇ.
بەزىلەر سۆكۈتتا كۆرۈنىدۇ - يۇ،

هاۋاسىزلىقتىن،
نەپەسلىرى بوغۇلۇۋاتىدۇ.
بىراق،
چۆچىرىنى خام سانىماق خاتا،
چۈنكى،
ھەر پەردىنىڭ ئارقىسىدا بىر مەخپى پىلان،
مىڭبىر تۇزاق بىلەن قورۇلۇۋاتىدۇ.
كۆپىنچە ھالدا،
يېڭى بىنالار،
ئەسكى تاملىق بۇزۇلۇپ قورۇلىۋاتىدۇ.
دۇنيا - دەۋردىن،
ھەتتا ئۆزىدىن،
خەۋەرسىز ئەسكى تام تۈۋىدە ئۇخلىغانلارنى،
ھەر زامان پاجىئە كۈتۈۋاتىدۇ.

يېڭى بىر دۇنيا قورۇلۇۋاتىدۇ،
ئادالەت يېڭىدىن تۇغۇلۇۋاتىدۇ.
شۇنى بىلىڭلار،
نېفىت دېڭىزى تەكلىماكاندا،
يېڭى بىر بايراق،
ئۇزاقتىن يېقىنلاپ كۆرۈنىۋاتىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بوۋاق ئەمەس بايراقتۇر ئۇلار

قوللىرىمغا ئالدىم بوۋاقنى،
يۈرىكىمدە ئەۋلاد سۆيگۈسى.
بىر يۇرت ئەمەس دۇنياغا بەدەل،
ۋىلىق - ۋىلىق تاتلىق كۈلكىسى.

ئالتە ئايدۇر ئارزۇلىغىنىم،
ئالتە ئايلىق بوۋاقنى كۆردۈم.
بوۋاقنىڭ كۆز قارچۇقلىرىدا،
ئاي يۇلتۇزلۇق بايراقنى كۆردۈم .

بايراق - بايراق ھۆرلۈك بەلگىسى،
بولدى ئاگا كۆپ جانلار پىدا.
جان بەرگەندە بايراق دەپ ئاتا،
بوۋاق ئىدى ئانا قارنىدا.

ئۆلتۈرۈلدى، ئۆلدى ئاتىلار،
دېيىشتىلەر يوقالدى بايراق.
ئاي - يۇلتۇزلۇق بايراق ئەمەسمۇ،
قولۇمدىكى بۇ سەبى بوۋاق.

بۇ ۋەتەنگە ئۇيغۇر ئاتىلار،
ھەر يىل يېڭى بوۋاق ئانايدۇ.
بوۋاق ئەمەس،
يىقىلغان بايراق
يەرلىرىگە بايراق قادايدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

سىزنىڭ

دېدۇق؛ باشقا خەلقلەر بىز، دېدى؛ يوق خەلقىڭىز سىزنىڭ،
دېدۇق؛ زەپمۇ زۇلۇم چەكتۇق، دېدى؛ بۇ بەختىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ بىزلەرمۇ سىزلەردەك يۇرت سورساق بولۇپ كادىر،
دېدى؛ دېھقان بولۇپ ئۆتمەك شەرەپلىك كەسپىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ ھېچ بولمىسا سىزدەك ئىشلەيلى زاۋۇتلاردا،
دېدى؛ تېخنىكۇي ئىشقا يېتەرسىز ئەقلىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ سىزدەك ئېگىز بىنا، يېڭى ماشىنا ئىستەيمىز،
دېدى؛ بىز يەپ، سىز كۆشەيسىز بۇ، بىزدىن پەرقىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ خار كۆرمە، دۇنيادا ياشايلى بىزمۇ ئىنساندەك،
دېدى؛ سىزلەرگە جەننەت بار، ئۇ دۇنيا ئەتىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ يەكلەپ، ئۆگەيلەيسىز، ھوقۇق ۋە ھەققىمىز نەدە؟
دېدى؛ بىزلەرگە بويسۇنماق مۇقەددەس ھەققىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ بۇنداق كېتىۋەرسە بۇ مىللەت پارتلىغاي بىر كۈن،
دېدى؛ بىر پۈھ بىلەن ئۆچكەن كۆپۈكتۇر قەھرىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ بۇ يۇرت - ۋەتەن بىزنىڭ ياشارتقان نەسلىمىز بىزنىڭ،
دېدى؛ بىز قان تۆكۈپ ئالدۇق، يوقالدى ھەققىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ كۈن تۇغىدۇ ئاخىر، كېچە قانچە ئۇزاق بولسۇن،
دېدى؛ باش تارتسىڭىز پۈتكۈل تۇگەيدۇ نەسلىڭىز سىزنىڭ.

دېدۇق؛ بىزنى سىلاپ - سىپاپ ۋە ياكى قورقۇتۇپ قىيناپ،
تۇتۇپ قوي قوزىسىدەك يەپ تۈگەتمەك قەستىڭىز سىزنىڭ.

دېدى؛ مىلياردلىغان كۆزلەر بېقىپ تۇرغاچقا سىز، بىزگە،
شۇڭا بىردىن يۇتالمايمىز، بۇ دۇنيا سەھنىڭىز سىزنىڭ.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرېسى

ئەگەر شۇنداق ياشاۋەرسەك

ھايات بىرىگە جەننەت، بىرىگە ۋاپاسىز،
بىرىگە سارايۇ قەلئە، بىرى پاناسىز.

بىر ئۈمۈر ئىشلىگەن بىرى بىر نانغا قەرز،
بىرى مىڭىنىڭ رىسقىنى توپلار جاپاسىز.

بۇ دۇنيادا بەزى جانلار مىليون جانغا تەڭ،
بىرى ئۈچۈن مىليون قۇربان كېتەر گۇناسىز.

تەڭسىزلىكتىن سۆز ئاچتۇقمۇ دەيدۇ بەزىلەر،
بەندىلەردە خاتا بولۇر، ئاللاھ خاتاسىز.

تۈگەيمىز يەپ دۇنيانى ۋە بىر - بىرىمىزنى،
ئەگەر شۇنداق ياشاۋەرسەك دىنسىز - خۇداسىز.

مۇسۇلمان بۇ ئايەتنى بىر بىلسە ئىدى

مەن مۇسۇلمان دەپ ماختىنىپ ئۆتىمىز،
نەگە باقساق پەرىشان ھالى - كۈنىمىز.

قۇرئاننى خرىستىئان، يەھۇدى ئالدى،
مۇسۇلمانغا سەللە ۋە جەيناماز قالدى.

غەربتە پۇل بار، كۈچ بار، تەرەققىيات بار،
بىزدە كۆز يېشى بىلەن پىتنە - پاسات بار.

غەربتە ئاچلىق نېمە، بىلمىگەنلەر كۆپ،
بىزلەردە كوسار كىيىپ كۆرمىگەنلەر كۆپ.

قەيەردە نېفىت بار، ئۇ يەردە جېدەل بار،
مۇسۇلمان قېنىدىن ھېسابسىز بەدەل بار.

مۇسۇلمانغا ئۆز يۇرتىدا ئەركىنلىك يوق،
مىڭى ئاچ، ئۇنىڭ بەدىلىگە بىرى توق.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

مۇسۇلمان پادىشانى دادا بىلىدۇ،
پادىشاھ ئۆز خەلقىنى پادا بىلىدۇ.

مۇسۇلمان بەخت دېسە غەربكە باقار،
مۇسۇلمانىنىڭ بايلىقى غەربكە ئاقار.

مۇسۇلمان مۇسۇلمانغا قېلىچ بىلەيدۇ،
قاچقىنى غەربتىن پانا تىلەيدۇ.

كىنۇدا غەربلىكلەر كەزسە پەلەكتە،
مۇسۇلمانىنى كۆرستەر تۆگە، ئېشەكتە.

دۇنيانى غەربلىكلەر ئۇتۇۋاتىدۇ،
مۇسۇلمان تۇكرىكىنى يۇتۇۋاتىدۇ.

مۇسۇلمان ھەر نەرسىدىن مەھرۇم قېلىپلا،
جەننەتكە ئۇلاشماقچى ناماز قېلىپلا.

ئاللاھنىم «ئىشلىگەنگە بېرىمەن» دېدى،
مۇسۇلمان بۇ ئايەتنى بىر بىلسە ئىدى.

ھەممە يوقىلار، يوقالماس ئاللاھ

ئەركەك قانمايدۇ ھېچ ۋاخ ئايالغا،
ئۇنىڭ تەمىنى ياراتقان ئاللاھ.
مۆجىزە بىلەن ئىنسان نەسلىنى،
پۈتكۈل دۇنياغا تاراتقان ئاللاھ.

قۇياشنى، ئاينى، يۇلتۇزنى، يەرنى،
بارمۇ باشقا بىر پىقىراتقۇچى.
يېشەلمەس ئەقىل بۇ ئىنتىزامنى،
ياراتقۇچىدا سىرنىڭ ئاچقۇچى.

مىللەتنى، دىننى ئاللاھ ياراتتى،
يوقال دېگەنگە يوقالماس ئاللاھ.
قارشى كەلسە گەر ئاللاھقا جاھان،
ھەممە يوقۇلار، يوقالماس ئاللاھ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تىل ۋە ۋەتەن

تىلىڭىزنى، ۋەتەننى،
ھەر نەرسىدىن چوڭ بىلىڭ.
بولسا ۋەتەن، تىلىڭىز،
بەختىڭىزنى ئوڭ بىلىڭ.

ۋەتەن سىزگە قالقاندۇر،
تىلىڭىزنى ئوق بىلىڭ.
ئۇنىڭدىن مەھرۇم بولسىڭىز،
ئۆزىڭىزنى يوق بىلىڭ.

ۋەتىنىم سېنىڭ ئۈچۈن، بىزنىڭ ئۈچۈن

ۋەتىنىم ۋەتەندىشىڭ تۇرۇقلۇق بىز،
بىز سېنىڭ ۋەتەندىشىڭ دېيەلمەيمىز.
ئىسمىڭنى تىلغا ئېلىش ياساق بىزگە،
قوينۇڭدا ئەركىنگىنە يۈرەلمەيمىز.

ساڭا جان بەرگەنلەرنىڭ قەبرىسىگە،
تەپ تارتماي كۈندۈزلىرى كېلەلمەيمىز.
بۇلغايدۇ ئىپپىتىڭنى بىنامۇسلار،
خەپ دەيمىز، ئەمما زۇۋان سۈرەلمەيمىز.

بىلىمىز سېنىڭ بايرام كۈنلىرىڭ بار،
بايرامدا بايرامدىن سۆز ئېتەلمەيمىز.
بېشىڭغا كەلگەنلەر دەپ تۈگەتكۈسىز،
سەن ئۈچۈن ئاشكارا ياش تۆكەلمەيمىز.

ۋەتىنىم سېنىڭ ئۈچۈن، بىزنىڭ ئۈچۈن،
جاللاتتىن مېھرى - شەپقەت كۈتەلمەيمىز.
ئۆلگەندە ئۆلتۈرۈشنى ئۆگەنمەستىن،
ئۆلۈمگە بويۇن ئېگىپ ئۆتەلمەيمىز.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

راست ۋە يالغان

راست دېگەن نومۇسچاندۇر قىزىرىدۇ،
يالغان ـ زە، قىزارمايدۇ، بىزىرىدۇ.
نومۇسسىز كۆپ بولغان بۇ مەيدانلاردا،
كۆپىنچە راست ـ يالغانغا ئىزىلىدۇ.
كىيگەندە يالغان راستىنىڭ لىباسىنى،
ھەتتاكى تارىخ خاتا يېزىلىدۇ.
كۆن كېلىپ ھەر ئىككىسى ئوتقا چۈشسە،
قايسى مىس، قايسى ئالتۇن سېزىلىدۇ.
ۋە ياكى ئۆتۈپ ئۇزاق دەۋر ـ دەۋران،
راست ـ يالغان خارابىسى قېزىلىدۇ.
ھەقىقەت پارلاپ تەكرار كۈن نۇرىدا،
تارىخى مۇزىلارغا تىزىلىدۇ.
يالغانغا قۇربان كەتكەن راستلار ئۈچۈن،
كۆرگەنلەر ئېچىنىدۇ، ئۈزۈلىدۇ.
يالغان، كۈچ،
راست ـ ۋىجدان،
بۇ ئۇقۇملار
ئىنسانلار ئۇيۇغىدا سۇزۇلىدۇ.

قەلبلەر راستقا ئىگە چىقالىسىلا،
بۇ دۇنيا بۇزۇلمايدۇ، تۈزۈلىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قانداق ئىسىم ئۇيغۇن ئۇلارغا؟

ئاجايىپ ئىنسانلار بار ئارىمىزدا،
يىسە،
ئىچسە،
ئۇيىنىسا راھەت ئالىدۇ.
ئويلىمايدۇ ئۇلار،
ئويلاشقىنى ئەقىل لازىم.
ئويلاش خىيالىغا كىرىپ - چىقمايدۇ ؛
سىڭلىسىنىڭ ئىپپەت - نومۇسىنى
قايسى نومۇسسىز بۇلغاۋاتىدۇ؟
قېرىندىشىنىڭ بېشىنى تەندىن
ئاجرىتىپ كىملەر،
توپتەك ئېتىپ ئويناۋاتىدۇ؟
بىر ئەسىرنىڭ ھارغىنلىقىدا،
مۈكچەيگەن دادىلىرىنى،
قايسى يات تايىپە خارلاۋاتىدۇ؟
تەكلىماكان بويلىرىدا،
قۇرىغان بۇلاقلاردەك،
يىغلاپ - يىغلاپ كۆزى قۇرىغان
ئانىلارنى،

كۆز ئالدىدا بالىلىرىغا كېلەپچە سېلىپ،
كىملەر يۈرەكلىرىنى داغلاۋاتىدۇ؟
ھىمايىسىز، چارەسىز كېلىن،
ئۆزىنىڭ ئايالى، ياكى ھەدىسى،
ئۇۋچىدىن ئۈركىگەن كىيىك مىسالى.
قېچىۋاتىدۇ...
ئاللاھتىن پانا تىلەۋاتىدۇ...
ئارقىدا جاللات،
نېمىشكە ئۇنداق قولىدا پىچاق،
ئۇنىڭ قارنىدىكى مەسۇم بوۋاقنى،
قۇرئان كەبى مۇبارەك جاننى،
قورساقنى يېرىپ چىقىرىش ئۈچۈن،
جان ـ جەھلى بىلەن قوغلاۋاتىدۇ؟
....
بۇلارنى كۆزلىرى كۆرۈۋاتىدۇ،
ئەمما ۋىجدانى سەزمەيۋاتىدۇ.
مىللىتىنىڭ دەردىدىن قېچىپ،
يوقسۇل خەلقنىڭ ئالدىدا،
ئۆزلىرىنى كۆز ـ كۆز قىلىشقا،
پۇللىرىنى بىھۇدە چېچىپ،
كۇلۇپ، يەپ ـ ئىچىپ ئويناۋاتىدۇ.

تەگرىتاغدىن ئىلى، تارىمغا،
سۇ كۆرۈنگەن كۆز ياش ئاقىدۇ.
ئەمما بۇ دوستلار،
غەمسىز ـ غەمسىز كۆشەپ ياتىدۇ.
قانداق ئىسىم ئۇيغۇن ئۇلارغا،
نىمە دەپ ئاتايلى،
مەن ئۇلارنى ئېشەك دەي دېسەم،
ئېشەك مەندىن رەنجىپ قالىدۇ.

ۋەتەن ئۈچۈن

بەزىلىرىمىز ۋەتەنگە قالقان بولدۇق،
خەنجەر يەپ ۋەتەنگە يىقىلدۇق.
بەزىلىرىمىز ۋەتەنىنىڭ يۈرىكىگە خەنجەر بولدۇق،
ۋەتەنگە مەلئۇن ئېقىتتۇق.
ئەسىرلەردەك كېچىلەر بولدى.
بەزىلىرىمىز ئۇخلىدۇق،
بەزىلىرىمىز ئاللاھتىن يورۇقلۇق تىلىدۇق،
بەزىلىرىمىز كۆرمەي ئىزىقتۇق.
بۇ ۋەتەن ئۈچۈن،
قانچە قېتىملاپ قۇياش تۇغۇلدى،
بەزىلىرىمىز ئۇنىڭ يۈزىدە داغ بار دېدۇق.
بەزىلىرىمىز قۇياشنى پاتۇردۇق،
پاتۇرۇشقا تىرىشتۇق،
پاتقۇچە قېرىشتۇق.
بەزىلىرىمىز ۋەتەن ئۈچۈن ئېتىشتۇق،
بەزىلىرىمىز،
ۋەتەن ئۈچۈن ئېتىشقانلار بىلەن ئېتىشتۇق.
ئېتىششقا كۈچىمىز يەتمىگەندە،
پىتنە قىلىشتۇق.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بەزىلىرىمىزگىمۇ ۋەدە قىلىنغان جەننەت بار،
بەزىلىرىمىزگە بۇ ۋەتەندە ئەبىدى خاتىرە.
ئەمما بەزىلەر،
ۋەتەن يىغلىسا پىخ - پىخ كۈلۈشتۇق،
ۋەتەننى رەنجىتىپ،
ۋەتەن دۈشمىنىنى سۆيۈندۈرۈشتۇق
بۇ ۋەتەنگە زەھەر يۇتتۇرماقتىن،
نىمە قازاندۇق؟
كىمگە ياراندۇق؟
نىمىگە ئېرىشتۇق؟

بەلكى

ئادەمنىڭ كۆزى،
ھەر نەرسىنى كۆرەلەيدۇ.
ئەمما، ئۆز يۈزىنى كۆرەلمەيدۇ.
ئادەملەرنىڭ،
خاتا ـ سەۋەنلىكلىرىنى يۈزىگە سالساڭ،
كۆپىنچىسى،
ھەزىم ئېتەلمەيدۇ.
بەلكى،
بۇ پەلەكنىڭ چارقى،
بۇ يۈزدىن تۈزەلمەيدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ھېسابنى ئالىمىز باشتىن

بۇ مىللەت ئۇيۇلتاشتى،
يۇرتۋازلىق ئىناق چاچتى.
ئىماندىن نەپسىمىز ئاشتى،
ۋەتەنىنىڭ ئامتى قاچتى.
ساراي چاقتۇق، سېپىل يىقىتتۇق،
ختايىنى چاقىرىپ چىقتۇق.

دەسلەپتە ئىمان كەتتى،
ئارقىدىن ۋەتەن كەتتى.
بايلىقلار تالان كەتتى،
ئازادە زامان كەتتى.
بىز - بىزگە كۆرەش ئاچتۇق،
بىز - بىزدىن ئۇزاقلاشتۇق.

ساتقىنلار ساداقەتتىن،
جاللاتلار ئادالەتتىن،
ئوغرىلار ساخاۋەتتىن،
دىنسىزلار دىيانەتتىن.
ۋەز ئېيتسا سۆكۈت قىلدۇق،
قۇللۇققا شۈكۈر قىلدۇق.

بۇگۈن يىغلايدۇ بۇ مىللەت،
دەرد بىلەن بولۇپ ئۇلپەت.
ئاگا زۇلمەت، ئاگا كۇلپەت،
تۆھمەت ئۈستىگە تۆھمەت.
ۋەتەندە بىز ۋەتەنسىزلەر،
خىتايلار يۈگەنسىزلەر.

يۇرتقا تۈگمەس كۆچ بار،
بىزگە ئىنتىقام - ئۆچ بار.
خىتايدا بىھساب كۈچ بار،
دېمەڭ بىزلەردە «خوش - خوش» بار.
تاغ بولدى كېسىك باشتىن،
ھېسابنى ئالىمىز باشتىن.

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
www.uyghurkitap.com

مېنىڭ ئاشىقىم ...

ئاشىق بوپتۇ دەپ
سۆزلىمەك ئاسان.
ئاشىق بولۇپ ياشىماق قىيىن.
دەرت دېگەن يامان.
ئىشق تۈپەيلى،
پۈتۈن ۋۇجۇدۇم،
هارارىتى پەسەيمەس خۇمدان.
يۈرىكىمدىن تومۇرلىرىمغا
ئاقىدۇ گوياكى
ماگمىلىق ئېقىن.
ئۇيقۇسىز كېچىلىرىم،
مېنىڭ هېسابىمدا،
تىرىلىيونلارچە يىللارغا يېقىن.

لەيلى ۋە مەجنۇن،
پەرهات ۋە شىرىن.
بىرى - بىرىگە ئاشىق ئىمىش
ياشايدىكەن بىر - بىرى ئۈچۈن.

مېنىڭ ئاشىقىم،
ماڭا جاۋابسىز.
يەرشارىدەك ئېغىر بىر سوئال،
كائىناتتەك چىگىش بىر تۈگۈن.

ھەر قېتىم ئىبادىتىمدىن كېيىن،
ئۇنىڭ ئاياقلىرىنى سۆيدۈم.
ئۇنىڭ ئالدىدا،
نېمىگە ئەرزىتتى ئىززەت - ھۆرمىتىم.
ئۇ بولسا،
مېنى ھېچبىر زامان تونىمىدى.
ئەمما مەن،
ھەر زامان ئۇنىڭ ئۈچۈن،
ئۆلمەك ئىستىدىم.
ھەر قاچان پىدادۇر
ئۇنىڭغا جېنىم.
ھاياتىمنىڭ ئاخىرىغا قەدەر،
ئۇنىڭ ئۈچۈندۇر،
ھەر قەدىمىم،
ھەر نەپىسىم،
پۈتكۈل خىزمىتىم.
چۈنكى ئۇ مېنىڭ

«ئۇيغۇر» ئىسمى بار،
ئېزىز مىللىتىم.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كىچىككەن مۇھەببەت

مۇتەللىپىنىڭ قارا ياغاچلىقى،
ئورۇمچىنىڭ ئورمانلىقى بۇ.
ئورمان جىمجىت، ھاۋاسى تازا،
ستۇدېنتلارنى جەلىپ قىلىدۇ.

خىلۋەت ئورمان،
دەرەخ تۈۋىدە،
بىر ياش يىگىت كىتاب ئوقۇيدۇ،
بىر يەرلەردە،
غەربان بىرى
قولىدا تاغار،
ئوتۇن - تەمەچ تېرىپ يۈرۈيدۇ.
ئۇزاقلاردىن،
لى يۈيخى، ياڭزۇگىنىڭ
بىزگە يات ناخشىسى ياڭراپ كېلىدۇ.
ئەمما ئورماندا،
چاڭىلداپ سايرىغان بۇلبۇل ئاۋازى.

ئۇقۇمسىز ۋاڭ ـ چۇڭلارنى بېسىپ كېتىدۇ

ـ ۋاي ـ جان!
ـ ئادەم بارمۇ!
بۇ ياڭرىغان ئەنسىز سادادىن
ئۇركۈپ كەتتى بۇلبۇللار ئۇچۇپ.
ئاۋاز چىققان تەرەپكە باقتى،
يىگىت يېرىدىن دەرھال قوزغىلىپ.
بىر قىز قېچىپ كېلىۋاتىدۇ،
ۋە ئارقىدىن يۈگرەۋاتىدۇ.
ئۈچ ياش يىگىت بىللە قوغلىشىپ،
مۇھتاج قىز شۇئان
ئۇ يىگىتنىڭ ھىمايىسىگە،
يالۋارماقتا قىز،
ـ قۇتقۇزۇڭ مېنى!
ياشلار كەلدى،
قولىدا پىچاق.
سىلىق ئېيتتى كىتابلىق يىگىت؛
ـ گەپ بولسا ماڭا ئېيتىڭلار قېنى!
ـ قىزنى بىزگە بەر!
كەچۈردۇق سېنى.
سېنىڭ بىلەن ئالاقىمىز يوق.

بىزدىن پۇلنى ئالدى سۆزلىشىپ،
ئالدى ئاندىن قاچتى بۇ بۇزۇق.
- يالغان، دېدى قىز يىغلامسىراپ،
گەپلىرىگە ئىشەنمەڭ ئاكا.
تاماق ئېلىپ كېتىۋاتاتتىم،
بالىنىسقا، كېسەل ئانامغا.
تېخى قىزنىڭ گېپى تۈگىمەي،
هايت - هۇيتلار باشلىنىپ كەتتى.
خويەنجيانىڭ «نەسلىغۇ» ئۇلار،
چامباشچىلىق ھۆنىرىگە،
گوياكى سۇمۇكۇڭدەك ئاتلىنىپ كەتتى.
تارتىۋالدى قىزنى ئۇچەيلەن،
بەس - بەس بىلەن مۇش ئېتىپ - تېپىپ.
ئېلىپ ماڭدى ئۇ قىزنى بىرى،
خور جۇندەكلا مۆرىگە ئېلىپ.
كىتاب تۇتقان داشۆ بالىسى،
زەيجاۋيۇدە كەلگەن يېتىشىپ.
بوش ۋاقتىدا گۇڭفۇ ئۆگەنگەن،
كۆپنى كۆرگەن يېزىلاردا ئۇ،
جىق قازاندا قايىنغان پىشىپ.

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

- قۇتقاز ئاكا
قۇتقازغىن مېنى،
جېنىم دەيمەن، جېنىمنى قۇتقاز!
قىز تىپىرلاپ پەريات ئېتىدۇ.
لۇكچەكلەر،
قىزنىڭ سىلكىنىشىدىن،
لەززەتلىنىپ كۈلۈپ كېتىدۇ.
يىگىت يېتىپ كەلدى ئارقىدىن،
ئۇچىلىسىنى،
يەر چىشلەتتى بىردىن مۇش بىلەن،
قۇتۇلدۇردى قىزنى،
ئۇنىڭغا،
- مەن توسىمەن، سىز قېچىڭ دېدى.
- بۇ قىز بىلەن ئىشىڭلار نېمە؟
دېدى ئۆمىلەپ تۇرۇۋاتقانلارغا
شۇ ھالىڭلارغا،
ئۇنۋانىڭلار نەنزىخەنمىدى؟
قولىدا پىچاق،
ئېتىلدى بىرى
جان - جەھلى بىلەن.
يىگىتنىڭ ھەرىكىتى گوياكى شامال،
تۇتتى پىچاقلىق قول بېغىشىنى،

ئاسماقچىلاپ قايرىدى ـ دە،
پەيدىن بېسىپ بوغدى گېلىنى،
بوش قولى بىلەن.
دەل ئارقىدىن پىچاق ئۇرۇشقا،
ئىككىنچىسى كەلدى ئېتىلىپ.
ئۇ، بۇرۇلدى ئولجىنى تۇتتى.
پىچاق تەگدى ئولجىغا كېلىپ.
بۆسۈپ كىردى بەلكىدە پىچاق،
ئۆپكىسىگە ياكى جىگەرگە.
قارنىدا پىچاق،
قۇربان لوكچەك يىقىلدى يەرگە،
قانىنى كۆرۈپ قاچتى ئىككىسى،
خاتىلدايدۇ نىمجان بولغىنى،
ئوقۇغۇچى گاڭگىراپ قالدى،
نېمە ئىش بۇ، نېمە بولغىنى؟

* *

بۇگۈن،
ھايۋاناتلار باغچىسى ئاتىلىدۇ،
بۇرۇنقى مۇتەللىپنىڭ قارا ياغاچلىقى.
كونا ئىسىملار ئۇنتۇلۇپ بارىدۇ.
ھاۋا ئوچۇق،
قۇياش زېمىننى قىزدۇرۇپ ياقىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بۇ يەردىمۇ،
ئۈرۈمچىنىڭ ھەر تەرىپىدەك ئىنسان ئېقىنى،
ئاستا، ئەمما لۈمشۈپ ئاقىدۇ.
ئەنە ئۇ،
ئەينى دەرەخ ئەينىلا پېتى.
بىراق يوللار گۈزەل،
ئورۇندۇقلار بار ئولتۇرىدىغان،
يول بويىلىرىدا،
كىشىنى مەپتۇن ئەتكۈدەك،
رەڭگارەڭ گۈللەر ئېچىلغان،
ئورۇندۇقتا يالغۇز بىر كىشى،
ئەللىكلەردىن ھالقىغان يېشى.
ئولتۇرىدۇ خىيال سۈرىدۇ.
ئۇنىڭ لاچىندەك كۆزلىرىدە
بىر قەتئىلىك چىقىپ تۇرىدۇ.
ئالدىدىن يۈگۈرۈشۈپ ئۆتسە باللار،
ئاتىلارچە كۈلۈپ قويىدۇ.
تەمتىلەپ - تەمتىلەپ كېلىپ توختىدى،
ئۇنىڭ ئالدىغا،
ئۈچ ياشلاردا ئومۇاق قىز بالا.
ئادەم يانچۇقىدىن كەمپۈت چىقاردى،
سۆيۈندۈرۈپ تۇتقۇزدى ئاكا.

- كەل بۇ يەرگە!
دېگەچ ئانىمۇ
كەلدى قىزنى كۆتۈرۈۋالدى.
ئەمما ئايال،
ئەرگە بېقىپلا،
تۇرغان يەردە تۇرۇپلا قالدى.
ئوتتۇرا ياشلاردىكى بۇ ئايال،
ئۇ ئەرگە كۆز ئۈزمەي قاراپ تۇرىدۇ.
گويا كونا تونۇشلاردەك،
تەلمۈرۈش ئىچىدە كۈلۈپ باقىدۇ.
ئەر،
ئايالنىڭ بۇ بېقىشىدىن،
ئۆز - ئۆزىچە ئويلۇپ قالدى،
ئەمما كۆڭلىدە،
بىر يېقىنلىق سېزىپ تۇرىدۇ.
ئەرنىڭ يېنىدا ئولتۇردى ئايال،
قىيناۋاتىدۇ بەلكى ھاياجان،
بوغۇق - بوغۇق نەپەس ئالىدۇ.
- مەن سىزنى تونۇدۇم،
مەگزىڭىزدىكى مەڭلەر ئەينى تۇرىدۇ.
- سىز كىم بولىسىز؟
- ئېسىڭىزدىمۇ،

بۇندىن يىگىرمە بەش يىل ئىلگىرى،
بۇ يەردە،
بىر بىچارە قىزنىڭ
سىزگە يالۋۇرۇشلىرى، تەلمۈرۈشلىرى؟!
ئادەم ئايالغا،
بىقىپ بىر پەس تۇرۇپ قالىدۇ.
ئايالنىڭ كۆز جىيەكلىرىدە قورۇقلار،
چاچلىرىدا ئانچە ـ مۇنچە ئاقلار،
ئەمما، ئۇ شەھلا كۆزلەر،
يىگىرمە بەش يىل،
ئالدىدىكىگە ئوخشاپ تۇرىدۇ.
ـ قۇچىغىڭىزدىكى قىز؟
ـ نەۋرەم،
قىزىمنىڭ قىزى.
يالغۇزلىقىمغا ئەمەك بولىدۇ.
سىزنى ئاخىرى كۆردۈم.
ئايالنىڭ كۆزلىرىدىن،
تامچىلايدۇ ئىككى تامچە ياش.
ئارىدا بىر پەس سۈكۈت سۈرىدۇ.
ئېغىر بىر ئۇھ تارتىدۇ ئايال،
ئاندىن مەڭزىدىن ياشنى سۈرتىدۇ.
ـ ئانىڭىز؟

- ئۇ زامانلا ۋاپات ئەتكەنتى.
سىزنى تارىمغا ئېلىپ كېتىشتى.
ئىمكانسىزدىم يوقلاپ بېرىشقا،
ئىنسان شۇنداق تۈزكور بولىدۇ.
- ئۇنداق دېمەڭ!

ئۇ بىر تەسادۇپ.
سىزنىڭ ئورنىڭىزدا كىم بولسا بولسۇن،
بوگۈنمۇ يەنە قۇتقۇزار ئىدىم.
تەقدىر - ئىلاھى،
پېشانەمگە شۇنداق يېزىپتۇ.
- تۈرمىلەردە ناھەق ياتتىڭىز،
سىزدە قىلچە گۇناھ يوق تۇرۇپ.
- ناھەق ئىشلار كۆپقۇ جاھاندا،
ھەقىقەتنىڭ مەنىسى نېمە،
كۆرمەك لازىم ياخشى ئويلىنىپ،
كۈچ كىملەرنىڭ قولىدا بولسا،
ھەقىقەتمۇ ئۇنىڭغا مەنسۇپ،
بولدى، بۇنى قويۇپ تۇرايلى.
ئەمدى گەپتە سىزگە كېلەيلى!
- ئانامنىڭ ئۆلۈمى كۆپ ئۆتمەستىنلا،
قۇققانلار مەندىن،
قۇتۇلۇۋالدى ئۆيلەندۈرۈپلا.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

تۇرمۇش ھەلەكچىلىكى ئاستىدا قالدىم،
بىر تەرەپتىن بالا بېسىپلا.
- ئائىلىڭىز؟
- ئائىلە دېگىدەك ئائىلەممۇ يوق.
ئون يىل بۇرۇن تىجارەت بىلەن،
چىقىپ كەتكەنچە،
قايتىپ كەلمىدى.
ماڭا ئەر ئاتالغان ئۇ دىلى بۇزۇق.
بۇرۇن بىر قازاق قىزغا ئۆيلەنگەن ئىكەن.
شۇئان ئۆزبەك ئايال بىلەنمىش.
كونا ئايالنى تول،
ۋە ئىككى بالىنى
يەنە يېتىم قويۇپ.
بىلمەيمەن كۆنى قانداق،
نېمىدۇر ھالى.
بىر ئوغلۇم.
«دادامنى تاپىمەن،
ئۇنىڭ بىلەن ھېسابلىشىمەن»
دەپ چىقىپ كەتكەنتى كۆڭلى بۇزۇلۇپ.
بىر دوستى بىلەن
كاناداغا كېتىپ قاپتىمىش،
دادىسى بىلەن ماجرالىق بولۇپ.

ئەھۋالىدىن ھېچبىر خەۋەر يوق.
ئۆز يۇرتىغا سىغمىغان بالام،
نېمە ئىش قىلىدۇ، نەدە تۇرىدۇ؟
دەردىم ئازدەك ئۇنىڭ ھەسرىتى،
دەردىمگە دەرد قېتىپ تۇرىدۇ.
ئۇنىڭ چوڭى تۇرمىدە ئىدى،
- قانداقچە؟
- ئۇنىۋېرسىتېتتە،
ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتىگە ئارىلاشتى، دېدى.
ئۈچ يىل بولدى يېتىۋاتىدۇ.
چىدالامدۇ بالىغا ئانا.
يۈرىكىم ھەسرەتتىن تۈگەۋاتىدۇ.
ئىسەدەپ - ئىسەدەپ تۇرىدۇ ئانا،
كۆزلىرى بۇلاقتەك ئېقىۋاتىدۇ.
ئەرنىڭ قېنىدا،
نېمىشقىدۇ،
ئىسيان دولقۇنى ئۆرلەۋاتىدۇ.
ئەمما ئەقلى، تۇيغۇلىرىنى
يۈگەنلەپ كونترولدا تۇتۇۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ،
بۇ پەلەككە بولغان غەزىۋىدىن
كۆكتىكى قۇياشمۇ ئۈركۈكەندەك،

بۇلۇت كەينىگە ئۆتۈۋاتىدۇ.
ئايلىلارنىڭ مىجەزى شۇنداق،
بەزى يىغلاپ، بەزى كۈلىدۇ.
- مەن بىلىمەن، ئىسمىڭىز دولقۇن.
- كىم دېدى؟
- زاماندا گېزىتتە شۇنداق يېزىشقانىكەن.
تەكرارلىدىم بۇ ئاتنى،
كۆڭلۈمدە ھەر كۈن.
ھاياجان بىلەن.

تۇغۇلغىنىمدا،
بۈگۈن تۇرمىدىكى ئوغلۇم.
ھېچكىمنىڭ گېپىگە كىرمەستىن.
ئىسمىنى دولقۇن قويدۇم.
دولقۇن بېشىنى كۆتۈرۈپ،
تۇنجى قېتىم،
ئايالنىڭ يۈزىگە تىكىلىپ باقتى.
ئايالنىڭ شەپقەت كۈلكىسى،
يۈرىكىدە غۇرۇر تۇيغۇسى،
ۋە تومۇرلىرىدا ھاياجان ئاقتى.
- ئەمما، يىگىرمە بەش يىل،
تۈرمە جازاسى.
مەن سىرتتا قالدىم - يۇ ئەمما،

يىگىرمە بەش يىل چەككىنىم ۋىجدان ئازابى.
ئايالىنىڭ گۇناھكار كۆزلىرى بىردىن
ئاستا - ئاستا يەرگە تىكىلدى.
ئۇ، كۆزلەر گويا،
«مېنى كەچۈر» دېگەندەك
مەسۇم يېلىندى.
- ئۇزۇلۇشكە ھېچبىر سەۋەب يوق.
ئۆتكەن كۈنلەر ئۇزاقتا قالدى.
ئۇ زامانلار،
مىللىتىم ئېچىدىن كىم بولسا بولسۇن،
قۇتقۇزالىسا ملا،
مەن ئۇچۇن،
پۈتمەس - تۈگىمەس شەرەپ بولاتتى.
كېيىن چۈشەندىم،
بىر ئائىلە ۋەيا بىرنەچچە يىلەنىنىڭ
ئازابتىن قۇتۇلۇشى قۇتۇلۇش ئەمەس.
بۇ پەقەت،
ئىنسان تۇيغۇسىنى راھەتلىتىدۇ.
بىر مىللەت تامامەن قۇتۇلغاندىلا،
شەخسمۇ قۇتۇلىدۇ،
ئائىلىمۇ،
ھەقىقى قۇتۇلۇش ئاندىن بولىدۇ.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بۇنداق يالقۇنلۇق نۇتۇقتەك گەپنى،
ئۆمرىدە ھېچكىمدىن تۇيمىغانىدى.
ئۇ، دولقۇنغا تويماي باقىدۇ.
ئەمما، دەرد بىلەن تولغان قەلبىنى،
ھەرىدەكلا ئازاب چاقىدۇ.
- دولقۇن!
- ....؟
- سىز سورىمىدىڭىز.
سورىمىسىڭىزمۇ دېگۈم كېلىدۇ.
مېنىڭ ئىسمىم باھار بولىدۇ.
* *
بۇ يۇرتنىڭغۇ ئۆزى تۈرمىدەك،
ئەمما، تۈرمە ئىچىدە يەنە تۈرمە بار.
ليۇداۋاننىڭ تۈرمىسى داڭلىق،
شەپقەت بىلمەس ساقچىلىرى بار.
كۆرۈش ئۈچۈن يۈرەك پارچىسى،
جان - جىگەرىنى،
ئۆچرەتتە ساقلايدۇ باھار.
يېنىدا تېخى،
تۈرمىدە پىشقان دولقۇن بىللە بار.
ئانا - بالا،
بىر - بىرىگە ئۇزاقتىن تەلپۈنۈپ باقار.

تۇيغۇ، شەپقەت چەكلەنگەن يەر بۇ،
ئەمما، باقساڭ كۆرىسەن،
يۈرەكتىن - يۈرەككە تۇيغۇلار ئاقار.
- ئوغلۇم، ئوغلۇم ئاھ، جېنىم بالام!
تەكرارلىنار پەقەت شۇ سۆزلەر،
ئېيتالمايدۇ باشقىنى باھار.
ئانا ئوغلىنى،
ۋۇجۇدىنىڭ بىر پارچىسىنى،
بىر قېتىملا قۇچاقلاۋالسا،
ئۆزىگە تونۇش بولغان،
ئۇنىڭ ئىپار ھىدىنى،
پەقەت بىر نەپەس پۇراپلا ئالسا...
قورال تۇتقان تاش ۋۇجۇدلارنىڭ،
يۈرىكىگە جانابى ئاللاھ،
تېرىقچىلىك ئىنساپنى سالسا.
مۇمكىنمۇ ئەجەب،
ياكى ھەممىسى،
قالسىدى بۇتلاردەك ئايلىنىپ تاشقا.
بۇ ھەممىسى ئانا تۇيغۇسى،
ئەمما، ھەقىقەت تامامەن باشقا.
- بىز سەن بىلەن غورۇرلىنىمىز.
دولقۇنىنىڭ سۆزى.

تەمترەتتى ئوغۇلنى باشتا.
بۇ كىم، دېگەندەك،
ئانىغا قىلدى قول ئىشارىتى،
- داداڭنىڭ دوستى.
ئوغۇل ئىشەنمىدى بىرلا قاراشتا.
- مېنىڭ ئىسمىمۇ دولقۇن.
توغرىسى مەن سېنىڭ دوستۇڭ.
پەرقىمىز بولسىمۇ ياشتا.
ئوغۇل ئىللىق تەبەسسۇم قىلدى.
گويا تەبەسسۇم قىلدى پۈتۈن يۇرت،
قىلدى تەبەسسۇم خانتەڭرى باشتا.
دولقۇن بىلدۇ،
مەھبۇس تەبەسسۇمنى قانداق ئۇقۇشنى؛
«بارلىق زۇلۇمنى،
توپلاپ تىقىمىز بۇ تۈرمىلەرگە،
قۇتۇلۇشنىڭ باشقا يولى يوق،
بۇنىڭدىن باشقا».
- ۋاقىت توشتى.
كېتىڭلار! دېدى.
ۋە باشلىدى ئىتلار قاۋاشقا.

* *

ئاخشام شاملى،
يىپەكتەك يۇمشاق ـ ئىللىق ئىسسىدۇ.
توختاتمايدۇ ياشلىق تۇيغۇسى،
كۆل بويىدا،
قىز ـ يىگىتلەر جۈپ ـ جۈپ كىزىدۇ.
بەزىلىرى ئولتۇرۇپ پىچىرلىشىدۇ.
بۇ يەرنىڭ
خەنزۇچە ئىسمى سەندۇڭبى،
ئۇيغۇرچىسىنى سورىغانمۇ يوق.
بۇ كۆل،
بۇ ياش تاغلىق شەھەرنىڭ،
بىردىنبىر كۆلى ھېسابلىنىدۇ.
كۆل سۈيىدە،
خۇددى ئاسماندىكى ئاينىڭ ئەكسىدەك،
ساناقسىز ياشلارنىڭ سىرى ياتىدۇ.
خىلۋەت بىر جايدا،
دولقۇن ۋە باھار،
يانمۇ ـ يان ئولتۇرىدۇ.
ھەر ئىككىسى كۆلگە باقىدۇ.
باھار قولىنى ئاستا ئۇزۇتۇپ،

سىلىدى دولقۇنىنىڭ بارماقلىرىنى،
قولدىن قولغا توك ئۆتۈشىدۇ.
ئېلېكتىر ئېقىمى،
يۈرەكلەرگە يېتىپ بارىدۇ.
ئۇلار ياشلارغا ئوخشاش،
قاھ - قاھلىشىپ كۈلۈشمەيدۇ.
يا ئىشتىها بىلەن سۆيۈشمەيدۇ.
ئەمما يۈرەكلەر،
بارغانسېرى تېز - تېز سوقىدۇ.
باھار ئاستاغىنە،
دولقۇنىنىڭ مۈرىسىگە قويدى بېشىنى،
ئاق كىرگەن چاچلار،
بىر - بىرىگە تېگىپ تۇرىدۇ.
باھار،
تۇرۇپ - تۇرۇپ ئۇھ تارتىدۇ.
بەلكى كەچمىشتىكى پۇغانلىرى ئارتىدۇ.
ئۇ، غەمكىن سورايدۇ.
- ئىنىستىتۇتتا،
يۈرۈۋاتقان قىزىڭىز يوقمىدى؟
خىياللاردىن ئويغاندى دولقۇن،
ئەمما، كۆزلىرى كۆلگە باقىدۇ.
- بار ئىدى.

باھار كۆتۈردى بېشىنى
ۋە دولقۇنغا ئەنسىز قارىدى.
- ھازىر قەيەردە؟
- گېرمانىيىدە.
مەن تۈرمىدە ئىكەن،
ئۇ ئۆيلەنگەنىكەن.
كېيىنكى چاغلار،
ئېرى بىر ئوغۇل بىلەن تاشلاپ كېتىپتۇ.
يەنە كېلىپ،
ئۇنىڭ يېقىن بىر قىز دوستى بىلەن،
ھايات قۇرۇپتۇ.
بۇ يەرلەردە،
ياشاش پىكرىدىن ۋاز كەچتى بەلكىم،
باشتا تۈركىيىگە چىقىپ كېتىپتۇ.
كېيىن گېرمانىيىگە ئۆتۈپ كېتىپتۇ.
- ئوغلىچۇ؟
- مېنىڭ يېنىمدا.
مەن بىللە تۇرۇۋاتىدۇ.
- ...؟
ئۇنىڭ دادىسى،
خىزمەت بىلەن بېيجىڭگە كۆچۈپ كېتىپتۇ.
بەلكى سىغمىدى ئۆگەي ئائىلىدا،

بالا ئۈرۈمچىگە قايتىپ كېلىپتۇ.
كونا بىر دوستۇم،
مېنىڭ يېنىمغا ئەكەلدى ئۇنى،
ھەقىقەتەن،
ئانىسىغا ئوخشاۋاتىدۇ.
دولقۇن،
بىر ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ تاشلىدى.
بەلكىم ئاچچىق خاتىرەلەر،
قەلبىنىڭ بىر يەرلىرىدە،
كونا يارىلارنى تاتىلاۋاتىدۇ.
- سىزنى بىلەمدۇ؟
- ياق، مېنىڭ ئەسلى كىملىكىمنى،
ھازىرغىچە بىلمەيۋاتىدۇ.
شاگىرت قىلىپ ئالدىم يېنىمغا،
ئەمما، ھەر زامان،
ئاتىلىق ۋىجدانىم سىزلاۋاتىدۇ.
ئۇ، كۈندۈزى ماڭا ھەمرا،
كېچىلىرى مېنىڭ ئۆيۈمدە قېلىۋاتىدۇ.
مېنىڭ كەسپىم فىزىكا بولغاچ،
كىچىك بولسىمۇ،
بىر رېمونت دۇكىنىم بار.
كۈندىلىك تۇرمۇشۇمنى قامداۋاتىدۇ.

باھار، دولقۇنىنىڭ مۆرىسىگە
تەكرار قويدى بېشىنى،
بىلمەيدۇ بىر نېمىلەر،
ئىچ ـ ئىچىنى تاتىلاۋاتىدۇ.
ئايال كىشى ئاجىز كېلىدۇ.
چارىسىز قالغاندا يىغلاپ كېتىدۇ.
ئۇنىڭ،
تۈگىمەس بۇلاقتەك ئىككى كۆزىدىن،
ياشلار بۇلدۇقلاپ ئېقىۋاتىدۇ.
ـ سىز...
سىز تۇغۇلغانمۇ،
پەقەتلا باشقىلارغا ياخشىلىق ئۈچۈن،
نېمىدېگەن بەختسىز خەق بىز.
ـ توغرا دەيسىز،
بەختىمىز تارىم دەرياسىدەك قۇرۇۋاتىدۇ.
دولقۇن چىقاردى قول ياغلىقىنى،
باھارنىڭ ياشلىرىنى سۈرتىۋاتىدۇ.
باھار تۇتتى ئۇنىڭ قولىنى،
ئۇ مۇبارەك قولىنى،
سىيلاپ ـ سىيلاپ سۆيۈۋاتىدۇ.
نېمە بولدى بىلمەيدۇ دولقۇن،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۈنىڭ يۈرىكى،
ھېچ كۆرۈلمىگەن بىر ھاياجان بىلەن سوقۇۋاتىدۇ.
- ۋەتەنىنىڭ كۆز يېشى قۇرىماي تۇرۇپ،
قۇرۇمايدۇ خەلق كۆز يېشى.
بەختسىزلىك داۋام قىلىدۇ.
مانا بېقىڭ!
سىز بەختسىز،
مەن بەختسىز.
سىزنى تاشلاپ كەتكەن ئەر بەختسىز،
مېنى تاشلاپ كەتكەن ئۇ قىز بەختسىز.
بالىلار بەختسىز...
بەختسىزلىك سۈرۈۋاتىدۇ.
سىزگە ئوخشاش مىليونلاپ ئانا،
ئوغلىڭىزدەك يۈزمىڭلاپ مەھبۇس،
كوچىلاردا مىليونلاپ ئىشسىز،
ئاتا - ئانىسىز ساناقسىز بالا،
بۇلارنى كىم ئويلاۋاتىدۇ؟
ۋەتەننى تارتقۇزۇپ قويۇشنىڭ بەدىلىنى،
خەلقىمىز ھېسابسىز ئۆتەۋاتىدۇ.
ھەر كۈنى،
تېخى تۇغۇلمىغان،
مىڭلارچە بالا ئۆلىۋاتىدۇ.

بۇ جاپاكەش مىللەت،
بۇ سەۋىرچان خەلق،
باشقىلار يېگەن مانتىنىڭ پۇلىنى ئۆتەۋاتىدۇ.
يوقسۇللۇقىنىڭ ئازابى ئازدەك،
ۋەيلۇن دوزاخنى،
ئۆز ۋەتىنىدە كۆرۈۋاتىدۇ.
پۈتۈن بۇ زۇلۇملارنى،
توختىتىش ئۈچۈن،
مەن ياشاۋاتىمەن،
بىز ياشاۋاتىمىز.
ئۆلگەنلەر بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلۈۋاتىدۇ.
تۆمۈر ئەمەس بىزنىڭ جېنىمىز،
ياكى سۇ ئەمەس ئاققان قېنىمىز.
خەلقنىڭ سەبرى تۈگەۋاتىدۇ.
باھار،
دولقۇنغا تويماي بېقىۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ نەزىرىدە،
دولقۇننىڭ ئوبرازى
قۇياش بولۇپ ئۆرلەۋاتىدۇ.
- مەن سىزگە بىر سۆزنى دەيمەن.
بىراق،
رەت قىلسىڭىز ماقۇل دېمەيمەن.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

- مەسىلەن؟
- كۆندۈزلىرى ئۆيىڭىزگە بارىمەن،
كىرلىرىڭىزنى يۇيىمەن.
تامىقىڭىزنى ئېتىمەن،
ھاياتىڭىزغا ھەسسەم بولىدۇ.
ئەڭ مۇھىمى،
مېنىڭ جاراھەتلىك يۈرىكىمگە مەلھەم بولىدۇ.
دولقۇن جاۋاب بەرمىدى ئەمما،
ئۇنىڭ قوللىرى،
باھارنىڭ
يىللاردىن بېرى ئەر قولى كۆرمىگەن
چاچلىرىنى سىيلاۋاتىدۇ.
باھار تەلمۈرۈپ،
ئىستەك بىلەن
دولقۇنغا بېقىۋاتىدۇ.
كۆكتىكى يۇلتۇزلارنى قىزغاندۇرۇپ،
كۆزلەردە تەبەسسۇم يېنىۋاتىدۇ.
لەۋلەر، لەۋلەرگە قاراپ،
ئىلگىرىلەپ كېلىۋاتىدۇ.
ئاھ، بۇلۇت كەينىگە يوشۇرۇندى ئاي،
دولقۇننىڭ ھاياتىدا،
ئۇنىڭ لەۋلىرى،

تۇنجى قېتىم،
بىر چىشى جىنىسنىڭ
لەۋلىرىگە تىگىۋاتىدۇ.
بىر پەس بولسىمۇ،
ئۇنتۇلدى غەملەر،
ئۇنتۇلدى دۇنيا،
شامااللار ھەرىكەتتىن توختاۋاتىدۇ.
ئاي ۋە يۇلتۇزلار،
جىمجىت ئۇلارغا بېقىۋاتىدۇ.
پەقەت،
ئىككىلا يۈرەك.
بىر - بىرىنىڭ گۈپۈلدىشىنى ئاڭلاۋاتىدۇ...
*
ئەتراپ جىمجىت،
كۆل بويىدىن كىشىلەر تارقاۋاتىدۇ.
ئاي يولىغا يۈرۈۋاتىدۇ.
كېچە بولسا،
تەڭ يېرىمدىن ئېشىۋاتىدۇ.
چارچىغان باھار.
دولقۇنىنىڭ قۇچىغىدا،
بەش مىنۇت كۆزۈمنى يۇماي، دېدى - يۇ،
ئەمما،

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

بىر تاتلىق مىشىلداپ ئۇخلاۋاتىدۇ.
دولقۇنىنىڭ كۆزلىرى،
ئۇزاقتىكى يۇلتۇزلاردا.
ئەمما قوللىرى،
باھارنىڭ چاچلىرىنى
يۇمشاققىنە سىيلاۋاتىدۇ.
باھار ئۇخلاۋاتىدۇ.
ھاياتىدا كۆرمىگەن ئاجايىپ چۈشلەرنى،
خۇددى ئويغىدىكىدەك كۆرۈۋاتىدۇ؛
پاختىدەك بۇلۇتلار پاياندازى ئىمىش،
باشلىرىدا تۈمۈر ساۋۇت،
كۆكسىلىرىدە تۈمۈر دۇبۇلغا،
قوللىرىدا قىلىچ،
ئاتلىق قوماندانلار كېلىۋاتىدۇ.
ئارقىسىدا،
نەيزىلىك ئەسكەرلىرى،
ھۇدۇقسىز ئۇزاقلارغىچە كۆرۈنىۋاتىدۇ.
باھار ئۆمرىدە،
ھېچ كۆرمىگەن،
سەلتەنەتلىك مەنزىلەر بۇ،
ئۇنىڭ ئەقلى ھەيران قېلىۋاتىدۇ.
غايىپتىن بىر ئاۋاز،

ئۇنىڭغا چۇشەنچە بېرىۋاتىدۇ.
ھە، تونىدى،
بۇ ئاۋاز،
دولقۇنىنىڭ ئاۋازىغا ئوخشاۋاتىدۇ.
بىرىنچى سەپتە
كېلىۋاتقان قوماندانلار؛
ئالپەر تۇڭگا،
ئوغۇزخان،
چىچى،
ئاتىللا،
بىلگە قاغان...
ئۇلار ئىسلامدىن ئىلگىرىكى ئاتىلىرىمىز،
سىزلەرگە سالام بېرىۋاتىدۇ.
سەپلەر،
سەپلەر ئۆتۈۋاتىدۇ.
ھە، باھار تونىدى ئەمدى بۇ يەرنى،
بۇ، ئۇرۇمچىنىڭ كوچىلىرى ئىمىش،
كوچىنىڭ ئىككى چېتىدە خەلق ئېقىنى،
چاۋاك چېلىپ قۇتلاۋاتىدۇ.
ئەمدى كەلدى باشقا بىر قوشۇن،
پادىشالىرى،
قوماندان ۋە ئالىملىرى،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

سەلتەنەتلىك مەپە ئۈستىدە،
زەپەر مارشلىرى بىلەن كېلىۋاتىدۇ.
يەتتە قىتئەگە،
مەدەنىيەتتىن خەۋەر بېرىۋاتىدۇ.
سۇلتان سۇتۇق بۇغراخان،
بىر يېنىدا مەھمۇد كاشغەرى،
بىر يېنىدا يۈسۈپ خاس ھاجىپ.
ئەجەب ئىشقۇ بۇ،
«دىۋانۇ لۇغاتىتتۈرك»
ۋە «قۇتاتقۇبىلىگ»
كۆزنى قاماشتۇرۇپ،
قۇياشلاردەك نۇر چېچىپ تۇرۇۋاتىدۇ.
ئەنە ئۇ، ئىبنى سىنا،
يېنىدىكى فارابى،
بىيرۇنى،
خوجا ئەھمەت يەسەۋى،
ئۇلارنىڭ قولىدىكى دەستۇرلار،
يەرۇ - ئاسماننى،
رەڭمۇ - رەڭ نۇر بىلەن قاپلاۋاتىدۇ.
ئۇزاقتا بار يەنە بىر قوشۇن،
مىڭلارچە بايراق بىلەن كېلىۋاتىدۇ.
يېقىنلاپ كەلدى ئۇلار،

پۈتۈن تۈرك دۇنياسىنى،
بىر بايراق ئاستىغا توپلىغان تۆمۈر،
پادىشالار پادىشاھى يۇرتقا شەرەپ بېرىۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ يېنىدا ئەلشىر ناۋايى...
....
شەھەر كوچىلىرى،
بايرام پەيزىگە چۆمۈۋاتىدۇ.
ئەنە بۇ كەلگەن،
ئابدۇرەشىت خاندۇر.
مەپە ئىچىدىكى،
ئالتۇن تاج كەيگەن ئۇ ساھىبجامال،
كىم بولغۇيتتى ئۇ؟
يېنىدا قالۇن،
قولىدا ساتار تۇرۇۋاتىدۇ.
ئە، ئۇنى تونىدىم،
ئۇ ئامانىنىساخان.
قەيەردىندۇر،
مۇقاملار ساداسى ئۆرلەۋاتىدۇ.
كۆكتە بىر ئاي ئۈزۈۋاتىدۇ.
ئاي ئەمەس بىر قىز،
يۈزى زەپىرەڭ،
ئۇ، بىزنىڭ ئىپپەت ۋە شەرىپىمىز

ئىپارخان.
غەمكىن خىيال سۇرۇۋاتىدۇ.
چاڭ ـ توزاڭ ئىچىدە كەلگەنلەر،
باشتىكى ياقۇببەگ ـ بەد دۆلەت،
ۋە ئۇنىڭ جەڭگىۋار قوماندانلىرى.
ئۇلارنىڭ ئاتلىرى تەرلەپ كېتىپتۇ.
چۈنكى ئۇلار،
ئۇرۇشتىن يېڭى چىقىۋاتىدۇ.
گويا كىپەنلىكتەك،
ئاپئاق كىيىم ئىچىدە،
قولىدا قىلىچ كېلىۋاتىدۇ.
بۇ قىز كىم ئەجەب؟
ئۇ ئىلى ۋادىسىنىڭ پەرىشتىسى نۇزۇگۇم.
خەلق ئالقىشى،
خەلق سۆيگۈسى،
ئۇنى شامالدەك يۇمشاق ئۆپۈۋاتىدۇ.
قالپاقنى قىرلاپ كىيىشىدىن.
ئات ئۈستىدە مەغرۇر بېقىشىدىن،
بىر قاراشتىلا،
ئۇنىڭ سادىر پەلۋان ئىكەنلىكى بىلىنىۋاتىدۇ.
ئەنە خوجىنىياز ھاجىم،
ئەنە مۇھەممەد ئىمىن بۇغرا،

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئەنە سابىت داموللام،
ئەيسا يۈسۈپ ئالپتېكىنمۇ بار،
نېمىشقىدۇر،
بىر - بىرىنىڭ يۈزىگە بەك باقمايدۇ ئۇلار،
ئەينى يولدا كېلىۋاتىدۇ.
بىر ياش يىگىت كۆرۈندى يالغۇز،
بۇرۇتلىرى خەت تارتقان يېڭى.
ھە، تونىدىم،
يالقۇنتاغلىق يالقۇنلۇق يىگىت
ئابدۇخالىق ئۇيغۇر ئۇ ئۆزى.
ۋاڭ - چۇڭلاردىن خالى دىققىتى،
چوڭقۇر خىيال سۈرۈۋاتىدۇ.
ئەنە ئېلىخان تۆرەم،
يولدا كەلگەچ،
ئەسكەرلەرگە نۇتۇق سۆزلەۋاتىدۇ.
چاۋاكلار بىردىنلا يۈكسەلدى ئەجەب،
بىرى كۈلۈپ قاراۋاتىدۇ.
ئەخمەتجان قاسىمى ئۇ،
خەلققە سالام بېرىۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ ئارقىسىدىن،
ئوسمان باتۇر،
غەنى باتۇر.

گېنرال دەلىلقان.
ئوتتۇرىدا،
باش قوماندان ئىسھاق بىك ئەنە،
ھەققى قېرىنداشقا خاس
يانمۇ ـ يان قول تۇتۇشۇپ كېلىۋاتىدۇ.
لۇتپۇللا مۇتەللىپ.
شېئىر دىكلىماتسىيە قىلىۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ شېئىرلىرى،
كۆكلەرگە
ھەسەن ـ ھۈسەندەك يېزىلىۋاتىدۇ.
ئۇنىڭ ھاياتى،
يىللارغا جاۋاب بېرىۋاتىدۇ.
ئۇ، ئارىدا كۆرۈندى ئەنە،
تۇنجى ئەسكەر ھەمشىرە رىزۋان گۈلمىز،
جەننەتكە كەتكەن ھۆرلەر شۇنداق بولامدۇ،
ئۇنىڭ گۈزەل ۋە مۇبارەك يۈزى،
تولۇن ئايدەك پارلاۋاتىدۇ.
خەلق ئىچىدە،
گۈلدۈراس ئالقىشلار ياڭراۋاتىدۇ.
قوشۇنلار بولسا،
بارغانسېرى ئازلاۋاتىدۇ.
تۈگىدىمۇ نېمە؟

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ياق،
تۇگەيدىغان يۇرۇش ئەمەس بۇ،
يەنە داۋام قىلىۋاتىدۇ.
ئابدۇلھەمىد داموللام،
مۇھەممەد ئىمىن بۇغراغا يېتىشىش ئۇچۇن،
ئالدىراۋاتىدۇ.
ئاخۇنۇپ،
يېنىدا قەھرىمان مىجىت.
ئەنە زەيدىن يۇسۇپ...
ئۇلار تىللاردا داستان بولغۇدەك
قەھرىمانلىق بېرىۋاتىدۇ.
ئەنە ئابدۇخېلىل،
چاپچال تۇرمىسىدىن چىقىپ كېلىۋاتىدۇ.
يەر - كۆكنى تىترىتىپ تانكىلار سېپى
ئۇزاقتىن يېقىنلاپ كېلىۋاتىدۇ.
تانكا ئۇستىدە،
ھەسەن مەخسۇم كۆرۈندى ئەنە،
ھارغىن ئەمما خەلقنى كۆرۈپ
كۆزىدە تەبەسسۇم ئويناۋاتىدۇ.
تېخى تۇگۇمىدى...
دولقۇن ئۆزى كۆرۈندى بولۇت ئىچىدە،
ئۆز ئوغلىمۇ بار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئارقىسىدا ساناقسىز ئىنسان.
ئۇلار گوياكى،
ئىنساندىن سەل بولۇپ ئېقىۋاتىدۇ.

باھار چۇچۇپ ئاچتى كۆزىنى،
- كۆپمۇ ئۇخلىدىم؟
- ئۇنچىلا ئەمەس.
دولقۇن ئۇنىڭغا كۈلۈپ قاراۋاتىدۇ.
- ئاجايىپ بىر چۈش كۆرۈپتىمەن.
چۈشۈمدە بولسىمۇ،
بەخت ماڭا بىر ئاز خۇشاللىق بېرىۋاتىدۇ.
دولقۇن باھارنىڭ قولىنى سىيلاپ،
خىيال بىلەن سۆز باشلاۋاتىدۇ.
ۋەتەننىڭ ھەر يېرىنى،
دۆلەت تېررورى قاپلاۋاتىدۇ.
ئانىلارنىڭ كۆز ياشلىرى پۈتمەۋاتىدۇ.
ھەر كىم بىر پىكىر ئويلاۋاتىدۇ.
ھەركىم بەختنى ئىزدەۋاتىدۇ.
دېمەك، پۈتۈن خەلق،
بەختكە ئېرىشىشنىڭ بەدىلىنى بېرىش ئۈچۈن،
پىلان تۈزەۋاتىدۇ.
كۈچلىرىنى توپلاۋاتىدۇ.

باھارنىڭ قوللىرى،
ھاياجان بىلەن،
دولقۇننىڭ بىلىنى چىڭ سىقىۋاتىدۇ.
ئاي يۇرىقىدا،
ئۈمىدۋار كۆزلەر،
بىر - بىرىگە قانماي قاراۋاتىدۇ.
قەيەردىندۇر،
ۋاقىتتىن بۇرۇن
ئويغانغان خورازلار چىللاۋاتىدۇ.
ئىككى كۆلەڭگە،
كېچە جىمجىتلىقىدا،
كۆل بويىدىن،
ئاستا - ئاستا ئۈزاۋاتىدۇ.

www.uyghurkitap.com

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان چەتئەللەردە (ئوتتۇرا ئاسىيا جۇمھۇرىيەتلىرى خارىج) ئەللىك پارچىدىن ئارتۇق ھەرخىل مەزمۇندىكى ئۇيغۇرچە كىتابلار بېسىپ تارقىتىلدى، بۇ كىتابلارنىڭ بىر قىسمىغا خارىجى ئەللەردىكى ئۇيغۇر جامائەتچىلىكى ئىچىدە تۈرلۈك ئىنكاسلار بولدى.

بۇيىل 6 - ئايدا ئامېرىكىنىڭ سابىق دۆلەت باشلىقى بىل كىلىنتوننىڭ "ئەسلىمىسى" ئون بەش مىليون نۇسخا نەشر قىلىندى ۋە كىلىنتون ئون ئىككى مىليون ئامېرىكا دوللىرى (توقسان ئالتە مىليون يۈەندىن ئارتۇق خىتاي پۇلى دېگەن گەپ) قەلەم ھەققى ئالدى.

شەرقىي تۈركىستان مىللىي ئىنقىلابىنىڭ يول باشچىلىرىدىن مەرھۇم مۇھەممەد ئىمىن بۇغرا ۋە ئىيسا ئەپەندىلەرنىڭ بىر بۆلۈك قول يازمىلىرى ۋىجدانلىق بىرەر ئۇيغۇرنىڭ ھىممىتىنى كۈتۈپ ياتماقتا.

دۇنيادىكى پۈتۈن مىللەتلەر ئۆزلىرىنىڭ مىللىي داھىلىرىنىڭ، رەھبەرلىرىنىڭ، ئالىملىرىنىڭ ئەسەرلىرىنى ئىنتايىن قەدىرلەيدۇ ۋە سۆيۈپ ئوقۇيدۇ. ئەمما ئۇيغۇرلارچۇ؟

— نەشرىياتتىن